

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Lukáš Výmola

**PRÁVNÍ ÚPRAVA VYUŽÍVÁNÍ
ALTERNATIVNÍCH ZDROJŮ ENERGIE**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petra Humlíčková, Ph.D.

Katedra: Katedra práva životního prostředí

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 29. října 2013

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 29. října 2013

Lukáš Výmola

Poděkování:

Tímto bych chtěl poděkovat paní JUDr. Petře Humlíčkové, Ph.D. za pomoc, trpělivost a rady poskytnuté při vypracování této diplomové práce.

Obsah

1.	Úvod.....	6
2.	Alternativní zdroje energie	8
3.	Klima a obnovitelné zdroje energie ve světě a EU	11
3.1	Mezinárodněprávní úprava využívání obnovitelných zdrojů energie	12
3.2	Unijní úprava využívání obnovitelných zdrojů energie	13
3.2.1	„První“ směrnice o OZE	14
3.2.2	„Druhá“ směrnice o OZE.....	15
3.2.3	Schémata podpory využívání obnovitelných zdrojů energie v Evropě ...	18
3.2.4	Shrnutí.....	21
4.	Historie právní úpravy využívání obnovitelných zdrojů v České republice	23
4.1	Podpora využívání obnovitelných zdrojů energie v samostatných předpisech	28
4.1.1	System podpory obnovitelných zdrojů energie.....	31
4.1.2	„Solární boom“ a způsob řešení	32
4.1.3	Doba návratnosti investice a životnost zařízení	37
4.1.4	Shrnutí.....	39
5.	Zákon o podporovaných zdrojích energie	40
5.1.1	Novela zákona o POZE.....	45
5.1.2	Shrnutí.....	46
6.	Právní úprava podpory využití OZE ve Švýcarsku.....	48
7.	Závěr.....	52
8.	Seznam zkratk	55
9.	Seznam použité literatury a zdrojů.....	56
9.1	Literatura	56
9.2	Články.....	59
9.3	Internetové prameny.....	60

9.4	Další prameny	61
	Abstrakt	
	Abstract.....	

1. Úvod

Znatelný nárůst vlivu energie na fungování společnosti zaznamenaný v minulém století přivedl lidstvo do situace, kdy si život bez některých forem energie již nedokáže představit. Společně s nárůstem společenské důležitosti vznikla potřeba tento jev podrobněji upravit právními předpisy.

Společenský rozvoj dále přinesl i zvýšený zájem o životní prostředí, jeho využívání lidstvem a jeho ochranu. S tím souvisí i v poslední době velmi často zmiňovaná otázka využití konvenčních a (vůči konvenčním) alternativních zdrojů energie. Konvenční zdroje energie jsou historicky déle využívány, na Zemi je k nalezení pouze jejich omezené množství a představují dnes již konzervativní část využívaných energetických zdrojů. Oproti tomu zdroje alternativní přinášejí, jak již sám název vypovídá, alternativu ke konvenčním zdrojům. Konvenční zdroje jsou typické svým rozsáhlým zasahováním do životního prostředí a riziky s jejich využíváním spojených. Jako typický příklad lze uvést uhlí, jehož těžba i následné využití spalováním zpravidla znamenají znatelný zásah do životního prostředí. Oproti tomu zdroje alternativní jsou typické svojí snahou o ohleduplnost vůči životnímu prostředí a o využití jeho přirozených elementů.

Aktuální rozsáhlá celospolečenská a stále nekončící diskuse týkající se alternativních zdrojů energie a zájem o životní prostředí a energetiku byly autorovými hlavními motivy k napsání diplomové práce na téma právní úpravy využívání alternativních zdrojů energie.

Tato diplomová práce obsahuje sedm kapitol. V rámci první, úvodní kapitoly autor čtenáře seznámí se základní strukturou diplomové práce kopírující logický a chronologický vývoj pojmu alternativních zdrojů energie a právní úpravy podporující jejich využívání.

Druhá kapitola osvětlí předmět této diplomové práce, tedy pojem alternativních zdrojů energie, a porovná ho zejména s vůči nim antonymickým pojmem konvenčních zdrojů a částečně synonymickým pojmem obnovitelných zdrojů energie.

Třetí kapitola přiblíží vývoj alternativních zdrojů energie v právu mezinárodním a unijním¹ s akcentem na trvale udržitelný rozvoj, ochranu klimatu a podporu využívání obnovitelných zdrojů energie.

Vývoji zákonných podkladů pro využívání obnovitelných zdrojů energie v České republice se věnuje kapitola čtvrtá, která představí historický vývoj právní úpravy v rámci České republiky od jejího počátku až do okamžiku přijetí současné úpravy a to s důrazem na nejzávažnější problémy české legislativy v oblasti obnovitelných zdrojů energie.

Na čtvrtou kapitolu přímo naváže pátá kapitola analyzující problematiku aktuálně účinných předpisů upravujících využívání obnovitelných zdrojů energie a představující nové instituty, které do českého právního řádu přinesla.

Šestá kapitola představuje náhled do švýcarské úpravy podpory využívání obnovitelných zdrojů energie ne nepodobné formě podpory zvolené Českou republikou, avšak s tím rozdílem, že Švýcarsko není vázáno unijními předpisy a jde o jeho svobodné rozhodnutí obnovitelné zdroje energie podporovat.

Sedmá kapitola diplomovou práci uzavře a zaměří se na komplexní hodnotící pohled na podporu využívání obnovitelných zdrojů jakožto aktuálního celospolečenského tématu projevujícího se i do právní úpravy, jejímž cílem je podpora obnovitelných zdrojů energie.

¹ Pro zachování kontinuity textu autor této diplomové práce používá pojmy unijní a Evropská unie namísto pojmů komunitární a Evropské společenství, které byly oficiálně užívány až do přijetí Lisabonské smlouvy, která nabyla účinnosti 1. prosince 2009.

2. Alternativní zdroje energie

Alternativní zdroje energie představují protiklad ke zdrojům konvenčním, též označovaným jako neobnovitelné. Již z jazykového výkladu a principu neomezenosti tohoto pojmu ho nelze nijak pozitivně definovat a je nutné si vystačit s definicí negativní. Jedná se tedy o zdroje energie, které nejsou zdroji konvenčními či neobnovitelnými. Oxford English Dictionary alternativní energie definuje jako „*energii získanou způsoby, které nespotebouvávají přírodní zdroje Země či jinak poškozují životní prostředí, zejména nevyužíváním fosilních paliv nebo jaderné energie*“².

Neobnovitelné zdroje energie představují sběrnou definiční kategorii pro zdroje energie, kterých se na Zemi nachází omezený počet. Lze je rozdělit na zdroje fosilní (tj. *zdroje energie na bázi uhlíku, vzniklé v historických geologických obdobích*³) ve formě uhlí, ropy, zemního plynu či rašeliny a jaderné zdroje energie, tedy ty, jež využívají štěpení jader atomů. Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o životním prostředí**“) vymezuje neobnovitelné přírodní zdroje jako *zdroje, které spotřebouvaním zanikají*⁴. Přírodním zdrojem je pak podle tohoto zákona *část živé nebo neživé přírody, kterou člověk využívá nebo může využívat k uspokojování svých potřeb*.⁵

Alternativními zdroji energie jsou tedy zdroje energie, které nejsou konvenční či neobnovitelné. Může se jednat o zdroj nám dnes již známý či takový, který teprve bude objeven v budoucnu.⁶ Pojem alternativních zdrojů se v průběhu času vyvíjí a v minulosti byla jaderná energie též považována za alternativní zdroj energie.⁷ V dnešní době je však pojem alternativní zdroj energie používán v užším slova smyslu a to jako

² Anglicky *Alternative energy is energy fuelled in ways that do not use up the earth's natural resources or otherwise harm the environment, especially by avoiding the use of fossil fuels or nuclear power.* (dostupné z <http://oxforddictionaries.com/definition/english/alternative-energy>).

³ KLOZ, Martin; Jan MOTLÍK; Petr PETRŽÍLEK; Martin TUŽINSKÝ. *Využívání obnovitelných zdrojů energie: právní předpisy s komentářem.* Praha: Linde, 2007, s. 50.

⁴ Viz § 7 odst. 2 věta druhá zákona o životním prostředí.

⁵ KLOZ, Martin; Jan MOTLÍK; Petr PETRŽÍLEK; Martin TUŽINSKÝ. *Využívání obnovitelných zdrojů energie: právní předpisy s komentářem.* Praha: Linde, 2007, s. 47.

⁶ Z tohoto důvodu není možné alternativní zdroje definovat jejich taxativním výčtem.

⁷ WILLIAMS, A. *The Differences Between Alternative Energy, Renewable Energy, And Clean Energy.* *SubmitYourArticle.com* [online]. 2012-10-25.

obnovitelný zdroj energie.⁸ Vedle stanovení definice neobnovitelného přírodního zdroje uvádí zákon o životním prostředí i definici obnovitelného přírodního zdroje jako *zdroje, který má schopnost se při postupném spotřebovávání částečně nebo úplně obnovovat, a to sám nebo za přispění člověka*⁹.

Z alternativních zdrojů v širším slova smyslu jsou v současné době upraveny v českém či evropském právním prostředí pouze obnovitelné zdroje energie. S ohledem na téma diplomové práce, která se omezuje na právní úpravu alternativních zdrojů, se autor bude v této práci zabývat pouze zdroji obnovitelnými jakožto alternativními zdroji energie v užším slova smyslu, přičemž hlavním tématem bude elektřina z obnovitelných zdrojů vyrobená. Jako příklad alternativního zdroje energie, který není obnovitelným zdrojem energie lze uvést jadernou fúzi. Jaderná fúze je v současné době stále předmětem vědeckého výzkumu a nelze ji označit za plnohodnotný alternativní zdroj energie, který by současně vyžadoval i speciální právní úpravu.

Zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů (dále jen „**zákon o POZE**“) definuje obnovitelné zdroje energie jako nefosilní přírodní zdroje energie, jimiž jsou:

- energie větru,
- energie slunečního záření,
- geotermální energie,
- energie vody,
- energie půdy,
- energie vzduchu,
- energie biomasy,
- energie skládkového plynu,
- energie kalového plynu z čistíren odpadních vod, a

⁸ Srovnej FIŘT, Josef. *Štědrá podpora obnovitelných zdrojů energie byla zničující*. In: LOUŽEK, Marek a Martin KOCOUREK. *Fotovoltaika a růst cen elektřiny: sborník textů*. Vyd. 1. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2010, s. 27.

⁹ Viz § 7 odst. 2 věta první zákona o životním prostředí.

- energie bioplynu.¹⁰

Pojem obnovitelných zdrojů energie podle zákona o POZE se skládá z obecné definice (*nefosilní přírodní zdroje energie*) a taxativního výčtu jednotlivých druhů zdrojů.

Směrnice Evropského parlamentu a rady 2009/28/ES ze dne 23. dubna 2009 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů a o změně a následném zrušení směrnic 2001/77/ES a 2003/30/ES (dále jen „**směrnice 2009/28/ES**“) mezi obnovitelné zdroje energie řadí mimo výše uvedené i oceány (v praxi využity prostřednictvím tzv. přílivových nebo vlnových elektráren). Je však logické, že zákon o POZE se oceánem jako obnovitelným zdrojem energie nezabývá, jelikož Česká republika nemá přímý přístup k moři.

¹⁰ Viz § 2 písm. a) zákona o POZE.

3. Klima a obnovitelné zdroje energie ve světě a EU

Princip trvale udržitelného rozvoje představuje z dnešního pohledu již neoddělitelnou součást mezinárodních konceptů ochrany životního prostředí. Poprvé byl tento princip blíže rozveden a popsán ve zprávě Světové komise pro životní prostředí a rozvoje OSN Naše společná budoucnost¹¹. Pojem trvale udržitelného rozvoje¹² se stal obecně uznávaným cílem světových společenství v oblasti ochrany životního prostředí a znatelně se projevil i v unijním a českém právním prostředí. Využívání obnovitelných zdrojů energie představuje jeden ze základních principů sloužících k naplnění cílů představených trvale udržitelným rozvojem.¹³ Jedním z následků mezinárodní konference o životním prostředí a rozvoji konané v Rio de Janeiru v roce 1992 bylo určení trvale udržitelného rozvoje jakožto obecného cíle lidstva, definování jeho základních principů a představení návrhů, jak tohoto cíle dosáhnout.¹⁴ Přímo trvale udržitelnému rozvoji byla věnována i konference v Johannesburgu konaná v roce 2002.¹⁵

Trvale udržitelný rozvoj a využívání obnovitelných zdrojů energie úzce souvisí s klimatem a vlivem člověka na jeho podobu, což se stalo v průběhu druhé poloviny 20. století a počátkem 21. století aktuálním tématem mezinárodních pří v rámci diskusí o globálních ekologických problémech. Tyto oblasti stále budí na mezinárodní půdě velkou kontroverzi. Podle mnohých je vliv člověka na změny klimatu přeceňován a klima se dle jejich názoru mění v důsledku přirozených zemských procesů. Tento názor je však považován za názor minority a aktivita mezinárodního společenství v oblasti ochrany klimatu je tomu dostatečným důkazem. Závěry vyvozené ze setkání vědců

¹¹ *Anglicky Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future*, 1987, také označována jako Zpráva Brundtlandové (*Brundtland Report*) pojmenovaná podle tehdejší předsedkyně Komise pro životní prostředí a rozvoj, která práci na zprávě vedla.

¹² zpráva Komise pro životní prostředí a rozvoj z roku 1987 definuje trvale udržitelný rozvoj jako „...*takový rozvoj, který zajistí potřeby současných generací, aniž by bylo ohroženo splnění potřeb generací příštích, a aniž by se to dělo na úkor jiných národů.*“

¹³ DAMOHORSKÝ, Milan, Jaroslav DROBNÍK, Martin SMOLEK, Michal SOBOTKA a Vojtěch STEJSKAL. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 7.

¹⁴ BENIDICKSON, J. *Environmental law and sustainability after Rio*. Cheltenham, UK: Edward Elgar, 2011, s. 260.

¹⁵ MOLDAN, Bedřich. *Světový summit o udržitelném rozvoji: Johannesburg 2002*. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2003.

v rámci Panelu o klimatických změnách z Paříže konané v roce 2007 potvrzují vliv člověka na globální klimatické změny.¹⁶

Změna klimatu tedy více než pravděpodobně souvisí s činností moderní společnosti a s jejím využíváním zemských zdrojů způsobem a v objemu převyšujícím možnosti planety Země. Hlavním negativním vlivem člověka podporujícím změny klimatu jsou patrně emise skleníkových plynů do atmosféry, jejichž nárůst způsobil vývoj lidstva a jím zvýšené využívání fosilních paliv jakožto velký zdroj uvolňování skleníkových plynů. Skleníkový efekt je přirozený proces, díky kterému je teplota na Zemi vyšší, než jaká by byla bez něj, a sám o sobě je člověku a ostatním organismům prospěšný. Riziko spočívá v příliš rychlém nárůstu teploty v důsledku činnosti člověka, která významným způsobem ovlivňuje ekologické systémy Země včetně života člověka a neumožňuje přirozenou adaptaci ekosystémů na tyto změny.¹⁷

Zájem využívat obnovitelné zdroje energie jakožto prostředek k omezení emisí skleníkových plynů je výsledkem snahy světového společenství o boj s globálním oteplováním a negativními změnami klimatu.

3.1 Mezinárodněprávní úprava využívání obnovitelných zdrojů energie

Mezinárodní právo veřejné přímo využití obnovitelných zdrojů energie neupravuje, ale působí jako základ pro implementaci právní úpravy využívání obnovitelných zdrojů energie do unijního a českého právního řádu a je tak hlavní příčinou zvýšeného využívání obnovitelných zdrojů energie ve světě zejména v posledních dvou dekadách. Hlavním mezinárodněprávním dokumentem majícím vliv na vytvoření právního rámce pro využívání obnovitelných zdrojů energie v Evropské unii a České republice je Rámcová úmluva OSN o změně klimatu¹⁸ (dále jen „UNFCCC“) vzešlá z mezinárodní konference o životním prostředí a rozvoji konané v Rio de Janeiru v červnu roku 1992. Hlavním cílem UNFCCC je dle jejího článku 2

¹⁶ DAMOHORSKÝ, Milan, Jaroslav DROBNÍK, Martin SMOLEK, Michal SOBOTKA a Vojtěch STEJSKAL. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 274.

¹⁷ MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Změna klimatu* [online]. 2012. [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/zmena_klimatu.

¹⁸ Anglicky *United nations Conference on Environment and Development*.

„...stabilizace koncentrací skleníkových plynů v atmosféře na úrovni, která by umožnila předejít nebezpečným důsledkům vzájemného působení lidstva a klimatického systému“¹⁹. UNFCCC sama žádné konkrétní závazky pro členské státy nepřináší a omezuje se pouze na obecné deklarace směřující k omezení emise skleníkových plynů. Konkrétní závazek rozvinutých zemí k návratu antropogenních emisí oxidu uhličitého a dalších skleníkových plynů na úroveň dosaženou k roku 1990²⁰ tvoří jedinou výjimku.²¹ Česká republika k UNFCCC přistoupila v říjnu 1993.²²

K provedení UNFCCC slouží protokoly přijímané v rámci hlavního orgánu UNFCCC, kterým je konference smluvních stran (dále jen „COP“). Svého práva k přijímání protokolů využila COP na své třetí konferenci v prosinci roku 1997 přijetím tzv. „Kjótského protokolu“. Kjótský protokol ve své příloze B kvantifikuje závazky vyspělých smluvních stran uvedených v Příloze I UNFCCC k omezení nebo snížení emisí. Tyto vyspělé státy současně přijaly závazek snížit emise skleníkových plynů v prvním kontrolním období (2008-2012) o 5 % vzhledem k úrovni z roku 1990²³.

V rámci osmnácté COP, která se konala v prosinci roku 2012 v Dauhá, došlo ke schválení dodatku, kterým bylo potvrzeno pokračování Kjótského protokolu do roku 2020 a jeho druhé kontrolní období v délce osmi let (2013-2020).²⁴

UNFCCC a Kjótský protokol slouží jako základ pro unijní a na ni navazující českou právní úpravu týkající se mimo jiné i využívání obnovitelných zdrojů energie.

3.2 Unijní úprava využívání obnovitelných zdrojů energie

Právo Evropské unie v oblasti využívání obnovitelných zdrojů energie přímo navazuje na závazky unie z Kjótského protokolu. Primární právo Evropské unie přináší

¹⁹ Anglicky *Stabilization of greenhouse gas concentrations in the atmosphere at a level that would prevent dangerous anthropogenic interference with the climate system.*

²⁰ Viz čl. 4 odst. 2 písm. b UNFCCC.

²¹ MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Rámcová úmluva OSN o změně klimatu* [online]. 2012 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/ramcova_umluva_osn_zmena_klimatu.

²² DAMOHORSKÝ, Milan, Jaroslav DROBNÍK, Martin ŠMOLEK, Michal ŠOBOTKA a Vojtěch STEJSKAL. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 262.

²³ Viz čl. 3 odst. 1 Kjótského protokolu.

²⁴ MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Kjótský protokol* [online]. 2012 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/kjotsky_protokol.

obecnou deklaraci podpory rozvoje obnovitelných zdrojů energie²⁵ a pověřuje Evropský parlament a Radu k přijetí opatření, která jsou nezbytná pro dosažení rozvoje obnovitelných zdrojů energie v Evropské unii.

Aktivitu Evropské unie v oblasti podpory obnovitelných zdrojů lze zpětně dohledat až do roku 1996, kdy vznikla tzv. Zelená kniha o obnovitelných zdrojích energie²⁶, na kterou v roce 1997 navázala Bílá kniha "Energie pro budoucnost - obnovitelné zdroje energie" (dále jen „**Bílá kniha**“), v jejímž rámci Evropská unie poprvé jasně deklarovala svůj zájem začít prosazovat podporu využívání obnovitelných zdrojů energie. Podle Bílé knihy je významnou prioritou Evropské unie podpora výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie z důvodů bezpečnosti a diverzifikace zásobování elektřinou, ochrany životního prostředí a sociální a hospodářské soudržnosti. Výše uvedený záměr schválila Rada ve svém usnesení ze dne 8. června 1998 o obnovitelných zdrojích energie²⁷ a Evropský parlament ve svém usnesení o bílé knize²⁸.

3.2.1 „První“ směrnice o OZE

Bílá kniha a Kjótský protokol se staly základem pro přijetí první směrnice týkající se obnovitelných zdrojů energie a podpory výroby elektřiny z nich. Jedná se o směrnici Evropského parlamentu a Rady 2001/77/ES ze dne 27. září 2001 o podpoře elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů energie na vnitřním trhu s elektřinou²⁹ (dále jen „**směrnice 2001/77/ES**“). V platnost směrnice 2001/77/ES vstoupila dne 27. října 2001 a pro Českou republiku se stala závaznou jejím přistoupením k Evropské unii.

Směrnice 2001/77/ES představuje první sekundární právní předpis Evropské unie, který přímo dopadá na členské státy a vyžaduje další implementaci do jejich právních řádů. Mezi její charakteristické znaky patří obecnost a relativní stručnost. Hlavním cílem směrnice 2001/77/ES je podpora zvýšení příspěvku obnovitelných zdrojů energie k výrobě elektřiny na vnitřním trhu s elektřinou³⁰, jehož plnění členské státy pravidelně

²⁵ Viz čl. 194 odst. 1 písm. a) Smlouvy o fungování EU.

²⁶ Blíže viz http://europa.eu/legislation_summaries/other/l27018_en.htm.

²⁷ Viz úř. věst. C 198, 24.6.1998, s. 1.

²⁸ Viz úř. věst. C 210, 6.7.1998, s. 215.

²⁹ Viz úř. věst. L 283, 27.10.2001, s. 33.

³⁰ Čl. 1 směrnice 2001/77/ES.

analyzují a zveřejňují o dosaženém pokroku zprávy. Úkolem pro členské státy je dosažení určité hodnoty podílu elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů energie na hrubé spotřebě elektřiny v roce 2010 stanovené v Příloze ke směrnici 2001/77/ES. Hodnoty zde uvedené jsou stanoveny jednak pro celou Evropskou unii, tak zvlášť rozdílně pro jednotlivé členské státy. Zákon č. 180/2005 Sb., o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a o změně některých zákonů (dále jen „**zákon o podpoře využívání OZE**“) definoval hrubou spotřebu energie jako *v tuzemsku vyrobenou elektřinu s připočtením dovozů a odečtením vývozu elektřiny*³¹. Pro Českou republiku byl indikativní cíl pro rok 2010 stanoven ve výši 8 %³² v souladu se Smlouvou o přistoupení k Evropské unii (Příloha II, část 12-Energetika), přičemž tento cíl byl splněn a podíl elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů energie na hrubé spotřebě elektřiny v České republice dosáhl hodnoty 8,24 %³³.

Způsob dosažení indikativního cíle včetně možných režimů podpory směrnice 2001/77/ES nestanovuje a ponechává zvolení jednotlivých variant v diskreci členských států. Dále jsou členské státy povinny zajistit, aby mohl být zaručen původ elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů energie jako takové podle objektivních, průhledných a nediskriminačních kritérií a aby byla za tímto účelem na žádost vydávána záruka původu³⁴.

Směrnice 2001/77/ES byla v roce 2009 nahrazena novou směrnicí o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů.

3.2.2 „Druhá“ směrnice o OZE

Mezistupněm mezi přijetím směrnice 2001/77/ES a směrnice 2009/28/ES se stalo Sdělení Komise ze dne 10. ledna 2007: „Pracovní plán pro obnovitelné zdroje energie –

³¹ Viz § 2 odst. 2 písm. c) zákona o podpoře využívání OZE. Zákon o POZE přinesl v § 2 písm. i) přepracovanou definici, kdy se hrubou konečnou spotřebou energie rozumí energie dodaná k dalšímu využití pro průmysl, dopravu, zemědělství a lesnictví, domácnosti a služby, včetně elektřiny a tepla spotřebovaného odvětvím energetiky při výrobě elektřiny a tepla a ztrát elektřiny a tepla v sítích.

³² Viz Příloha č. 1.

³³ Viz *Roční zpráva o provozu ES ČR za rok 2010*. ENERGETICKÝ REGULAČNÍ ÚŘAD. [online]. 2010 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z:

http://www.eru.cz/user_data/files/statistika_elektro/rocní_zprava/2010/pdf/energie.pdf, s. 29. Pro přehled nárůstu podílu OZE na hrubé domácí spotřebě energie viz Příloha č. 2. Podíl výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů na hrubé tuzemské spotřebě elektřiny dosáhl v roce 2010 hodnoty 10,28 %.

³⁴ Viz čl. 5 směrnice 2001/77/ES.

Obnovitelné zdroje energie v 21. století: cesta k udržitelnější budoucnosti“³⁵ (dále jen „**Pracovní plán pro obnovitelné zdroje energie**“). V rámci tohoto dokumentu si Evropská unie stanovila cíl dosáhnout 20 % hodnoty podílu obnovitelných zdrojů energie na hrubé spotřebě energie v zemích Evropské unie v roce 2020. Tím by se měly současně snížit emise skleníkových plynů o 20%. Tyto cíle byly doplněny závazkem zvýšit energetickou účinnost o 20 % v roce 2020 v rámci Akčního plánu pro energetickou účinnost: využití možností³⁶ z roku 2006.³⁷ Návrh směrnice vycházející z těchto cílů a přímo se týkající obnovitelných zdrojů energie byl představen v roce 2008 v rámci tzv. klimaticko-energetického balíčku³⁸ společně s dalšími legislativními návrhy směřujícími k těmto cílům.

Hlavním účelem směrnice 2009/28/ES je stanovit závaznou cílovou hodnotu podílu energie vyrobené z obnovitelných zdrojů na hrubé spotřebě energie v rámci Evropské unie. V souladu s Pracovním plánem pro obnovitelné zdroje energie stanoví směrnice 2009/28/ES tento podíl na 20 % s rozdílnými hodnotami pro jednotlivé státy. Směrnice 2009/28/ES konstatuje, že *výchozí pozice, možnosti energie z obnovitelných zdrojů a skladby zdrojů energie každého členského státu se liší a je proto nezbytné převést celkový 20 % cíl Společenství na jednotlivé cíle pro každý členský stát se spravedlivým a náležitým rozdělením, které zohledňuje odlišné výchozí pozice jednotlivých členských států a jejich možnosti, včetně stávajícího podílu energie z obnovitelných zdrojů a skladby zdrojů energie*³⁹. Pro Českou republiku je tento cíl stanoven ve výši 13 % v roce 2020⁴⁰. Dalším cílem směrnice 2009/28/ES je dosáhnout 10 % podílu energie z obnovitelných zdrojů v dopravě, přičemž cíle pro jednotlivé státy jsou stanoveny v téže hodnotě bez rozdílu.

³⁵ Dostupné z <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0848:FIN:CS:PDF>.

³⁶ Dostupné z <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0545:FIN:CS:PDF>.

³⁷ Souhrnně jsou tyto cíle označovány jako „20-20-20“ cíle.

³⁸ Klimaticko-energetický balíček tvoří čtveřice základních legislativních předpisů: (1) směrnice 2009/29/ES, kterou se mění směrnice 2003/87/ES o obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů (EU ETS); (2) rozhodnutí 406/2009/ES o rozdělení úsilí k dosažení redukčních cílů emisí skleníkových plynů; (3) směrnice 2009/31/ES o zachytávání a ukládání CO₂ do geologického podloží (CCS) a (4) směrnice 2009/28/ES o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů.

³⁹ Viz odst. 15 úvodních ustanovení směrnice 2009/28/ES.

⁴⁰ Viz příloha č. 3.

K zajištění dosažení závazných cílů směrnice 2009/28/ES mají členské státy povinnost vypracovat Akční plány pro energii obnovitelných zdrojů, které podrobněji stanoví, jakým způsobem a v jaké skladbě obnovitelných zdrojů energie plánují dosáhnout závazných cílových hodnot směrnice 2009/28/ES. Tyto Akční plány současně poslouží i jako jistota investorům do obnovitelných zdrojů energie. Členské státy také mohou využít režimy podpory, přičemž článek 2 směrnice 2009/28/ES stanoví, že režimem podpory se rozumí *jakýkoli nástroj, režim či mechanismus uplatňovaný členským státem či skupinou členských států, který podporuje užívání energie z obnovitelných zdrojů snížením nákladů na výrobu této energie, zvýšením ceny, za kterou ji lze prodat, nebo zvýšením množství takto prodané energie prostřednictvím povinnosti využívat energii z obnovitelných zdrojů nebo jinak. To zahrnuje mimo jiné investiční pomoc, osvobození od daně nebo snížení daně, vrácení daně, režimy podpory pro povinnost využívat energii z obnovitelných zdrojů, včetně režimů používajících zelené certifikáty, a režimy přímé cenové podpory, včetně tarifů výkupních cen a plateb prémie.*

Směrnice 2009/28/ES dále poskytuje rámec pro dobrovolnou spolupráci členských států v oblasti dosahování cílů a umožňuje společnou podporu využívání obnovitelných zdrojů energie členskými státy.

Pro investory do výroben elektřiny z obnovitelných zdrojů energie stanovuje směrnice 2009/28/ES velice důležité pravidlo přednostního nebo zaručeného přístupu elektřiny z obnovitelného zdroje energie do distribuční sítě včetně přednosti spouštění zařízení na výrobu elektřiny využívajících obnovitelné zdroje energie s výjimkou situace, kdy by byla ohrožena bezpečnost vnitrostátní elektrické soustavy.⁴¹ Pravidlo přednostního nebo zaručeného přístupu elektřiny z obnovitelného zdroje energie do distribuční sítě bylo před přijetím směrnice 2009/28/ES upraveno ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2003/54/ES ze dne 26. června 2003 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o zrušení směrnice 96/92/ES (dále jen „**směrnice 2003/54/ES**“) ⁴². Směrnice 2003/54/ES byla zrušena směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/72/ES ze dne 13. července 2009 o společných pravidlech pro

⁴¹ Viz čl. 16 směrnice 2009/28/ES.

⁴² Dostupné z <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:12:02:32003L0054:CS:PDF>.

vnitřní trh s elektřinou a o zrušení směrnice 2003/54/ES. Tato směrnice potvrdila možnost členského státu uložit provozovatelům distribučních soustav povinnost přednostně připojit zařízení využívající obnovitelné zdroje energie⁴³. Cílem směrnice 2009/28/ES je však minimalizovat případná omezení distribuce elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů energie. Směrnice 2009/28/ES předpokládá nárůst využití elektřiny z obnovitelných zdrojů energie, čemuž musí odpovídat i opatření členských států spočívající mimo jiné i v investicích do spolehlivosti distribuční sítě i s ohledem na nestálost některých obnovitelných zdrojů energie (např. větrných nebo solárních elektráren).

Členské státy jsou dále povinny zajistit, aby vnitrostátní předpisy týkající se postupů schvalování, vydávání osvědčení a povolení, které se uplatňují na podniky na výrobu elektřiny, tepla nebo chlazení z obnovitelných zdrojů energie, byly přiměřené a nezbytné⁴⁴. Omezení administrativní zátěže patří mezi jeden z administrativních nástrojů podpory využívání obnovitelných zdrojů energie.

Záruka původu se podle nové směrnice vztahuje mimo elektřiny i na energii pro vytápění a chlazení z obnovitelných zdrojů energie⁴⁵.

3.2.3 Schémata podpory využívání obnovitelných zdrojů energie v Evropě

Státy Evropské unie v současné době využívají pět různých systémů podpory využívání obnovitelných zdrojů energie. Jedná se o:

- výkupní ceny a jejich modifikaci ve formě zelených bonusů,
- zelené certifikáty,
- tendrové systémy,
- investiční pobídky, a
- daňové úlevy.

⁴³ Viz čl. 25 odst. 4 směrnice 2009/72/ES.

⁴⁴ Viz čl. 13 směrnice 2009/28/ES.

⁴⁵ Viz čl. 15 tamtéž.

V České republice byly jako hlavní způsob podpory využívání obnovitelných zdrojů energie zvoleny výkupní ceny (včetně zelených bonusů) doplněné o investiční pobídky a daňové úlevy.

Výkupní ceny (feed-in tariffs) představují v rámci Evropské unie nejrozšířenější systém podpory využívání obnovitelných zdrojů.⁴⁶ Spočívají ve fixní částce, určené, na několik let, za kterou jsou energetické společnosti (zpravidla distribuční společnosti) povinny vykupovat elektřinu vyrobenou při využití obnovitelných zdrojů energie v závislosti na typu výroby. Vícenáklady s touto podporou spojené pak zpravidla zaplatí konečný spotřebitel jako součást ceny za odebranou elektřinu. Schéma podpory ve formě výkupních cen je výhodné zejména pro výrobce energie, jelikož jim zásadně zaručuje pravidelný příjem po několik let sloužící k navrácení investice a následného oprávněného zisku z ní. Nevýhodou je přímý dopad do cen elektřiny jak domácností, tak podnikatelů, což snižuje konkurenceschopnost tuzemských výrobců vůči jejich konkurentům ze zahraničí, kde je cena elektřiny nižší. Za předpokladu rozumně nastavené výše výkupních cen, může tento systém pozitivně působit na dosažení požadovaného podílu obnovitelných zdrojů energie v rámci energetických zdrojů. Určení výkupních cen však neposkytne přesnou informaci o tom, kolik zelené energie bude ve výsledku vyrobeno. V České republice, Dánsku, Estonsku a Španělsku existuje vedle výkupních cen i systém tzv. zelených bonusů. Tento systém spočívá v příplatku k tržní ceně elektřiny vyrobené ve výrobnách elektřiny z obnovitelných zdrojů. V rámci tohoto systému mohou výrobci dosahovat i vyšších výdělků než pouze s výkupními cenami. Jako problém se ukazuje nutnost najít odběratele elektřiny a následná nejistota délky dodávek pro takové odběratele. To je dané hlavně vlastnostmi některých obnovitelných zdrojů energie spočívající v nestálosti jejich výskytu (typicky vítr a slunce). Dle Evropského soudního dvora netvoří výkupní ceny unijními předpisy zakázanou státní podporu⁴⁷.

⁴⁶ Mezi státy využívající systém podpory ve formě výkupních cen patří Bulharsko, Dánsko, Estonsko, Finsko (větrné a bioplynové elektrárny), Francie, Irsko, Kypr, Litva, Maďarsko, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Velká Británie (malé zdroje).

⁴⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. března 2001 ve věci C-379/98 - PreussenElektra AG proti Schhleswag AG, za přítomnosti Windpark Reußenköge III GmbH a Land Schleswig-Holstein (dostupný z <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61998J0379:EN:HTML>).

Další často využívanou formou podpory využívání obnovitelných zdrojů energie jsou zelené certifikáty (green certificates). Systémem zelených certifikátů není přímo podporovaná výroba elektřiny, která je na energetickém trhu obchodována za ceny silové elektřiny⁴⁸, ale míří na spotřebitele nebo výrobce elektřiny, kteří musí prokázat, že část jimi spotřebované nebo vyrobené elektřiny pocházela z obnovitelných zdrojů energie. Prokazování probíhá pomocí zelených certifikátů, které obdrží výrobci elektřiny z obnovitelných zdrojů. Spotřebitel nebo výrobce elektřiny má možnost sám si zelenou elektřinu vyrobit a získat tak zelené certifikáty k prokázání podílu elektřiny z obnovitelných zdrojů energie na jím spotřebované nebo vyrobené elektřině, případně může tyto certifikáty nakoupit od jiných výrobců zelené elektřiny. Trh s elektřinou je tak oddělen od trhu se zelenými certifikáty. Po úplném otevření trhu s elektřinou předpokládala i Česká republika přechod na tento systém podpory⁴⁹, jelikož se jedná o tržní systém bez přímé subvence státu, čímž je při správné funkčnosti zajištěna optimální hodnota realizovaných investic. Využitím tohoto systému mohou státní orgány dosáhnout požadované hodnoty podílu obnovitelných zdrojů s velkou přesností. Nevýhodný je tento systém pro obnovitelné zdroje energie s vysokou vstupní investicí s ohledem na nákladnost technologií a riziko nízké tržní ceny zeleného certifikátu či riziko nenalezení kupce. Stát však může částečně toto riziko korigovat a určit pro zelené certifikáty z některých zdrojů vyšší váhu. Mezi země využívající tento systém patří Belgie, Itálie, Polsko, Rumunsko, Švédsko nebo Velká Británie.

Tendrové systémy (tendering procedures) představují méně rozšířenou formu podpory využívání obnovitelných zdrojů energie. V rámci tohoto systému stát poptává energii vyrobenou z obnovitelných zdrojů a zájemci soutěží o její dodání nabídkami co nejnižší ceny. Garanci odběru pak pro dodavatele tvoří dlouhodobý charakter smluv na odběr uzavíraných se státem. Jedná se také o tržní systém podpor výhodný pro stát, kde hlavní nevýhoda spočívá v nejistotě, zda budou výrobci schopni dodat elektřinu za

⁴⁸ Silová elektřina je surovina, odebíraná konečnými odběrateli, tedy samotná elektřina, vyrobená v elektrárnách a přenášená ke spotřebitelům prostřednictvím přenosové a distribuční soustavy. Tvoří jedinou neregulovanou složku platby ceny elektřiny konečných zákazníků. Ostatní složky ceny elektřiny jsou regulované.

⁴⁹ Viz *Důvodová zpráva k zákonu o podpoře využívání obnovitelných zdrojů*. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. 2005. [citováno dne 2013-10-25]. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=529&CT1=0>.

nabídnuté ceny. Tento systém je ve svém základu podobný systému výkupních cen. Tyto systémy byly užity ve Velké Británii a Irsku a nyní jsou užívány v Dánsku⁵⁰ a částečně i ve Francii.

Investiční pobídky tvoří neméně významné schéma podpory využití obnovitelných zdrojů energie, spíše však doplňkového charakteru. Jsou praktikovány v mnoha evropských zemích a většinou se vyskytují ve formě dotací nebo úvěrů poskytnutých státem.

Dalším doplňkovým nástrojem podpory využívání obnovitelných druhů energie jsou daňové úlevy. Daňové úlevy byly využívány a částečně stále jsou i v České republice.

3.2.4 Shrnutí

Moderní světové společenství si ve druhé polovině 20. století začalo více uvědomovat roli životního prostředí pro další rozvoj člověka a to včetně klimatu. Vědeckými studii prokázáný vliv člověka na klima a jeho negativní změnu se stal v posledních letech velmi aktuálním tématem vědeckých ale i politických debat, jejichž výsledkem bylo přijetí Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu a na ni navazujícího Kjótského protokolu, ve kterém se vyspělé státy zavázaly snížit emise skleníkových plynů. Jednou z hlavních cest k dosažení tohoto cíle je i využívání obnovitelných zdrojů energie na úkor těch neobnovitelných, které zpravidla představují větší zátěž pro klima a životní prostředí obecně.

Na závazky z mezinárodních úmluv reagovala svou právní úpravou i Evropská unie a jako jednu z cest vedoucích k dosažení stavu snížení emisí skleníkových plynů zvolila podporu obnovitelných zdrojů energie. Základem pro implementaci konkrétních ustanovení do právních řádů jednotlivých států se stala směrnice z roku 2001, která každému státu podle jeho možností určila indikativní cíl podílu obnovitelných zdrojů energie na hrubé domácí spotřebě, k jehož dosažení mělo dojít nejpozději v roce 2010. Vyhodnocení výsledků směrnice z roku 2001 vedlo ke stanovení dalších obnovitelné zdroje dále podporujících cílů, jejichž závěrem bylo stanovení závazných cílů pro podíl

⁵⁰ Užití tendrů v Dánsku probíhá v případě tzv. „Offshore wind powerplants“, tedy větrných elektráren umístěných v moři.

obnovitelných zdrojů na hrubé domácí spotřebě elektřiny a v 2009 přijetím nové směrnice týkající se obnovitelných zdrojů energie.

Ke splnění indikativních a následně i závazných cílů zvolily členské státy různé formy ekonomických či jiných forem schémat podpor, mezi něž patří pevně stanovené výkupní ceny, zelené certifikáty, tenderové systémy, investiční pobídky a daňové úlevy.

4. Historie právní úpravy využívání obnovitelných zdrojů v České republice

První náznaky podpory využívání obnovitelných zdrojů energie lze dohledat již v zákoně č. 222/1994 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o Státní energetické inspekci ze dne 2. listopadu 1994, který stanovil, že dodavatel je povinen vykupovat elektřinu vyráběnou z obnovitelných a druhotných zdrojů energie za předpokladu, že to je technicky možné⁵¹, přičemž dodavatelem byl držitel autorizace na rozvod⁵². Definici obnovitelných zdrojů tento zákon však nepřináší a v tvorbě výkupních cen pak odkazuje na zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění zákona č. 135/1994 Sb.⁵³ Podle zákona o cenách byly oprávněny k regulaci cen podle tohoto zákona ústřední orgány státní správy k tomu zmocněné zvláštními právními předpisy⁵⁴. Tímto „cenovým orgánem“ je ve smyslu zákona o cenách, zákona č. 194/1988 Sb., o působnosti federálních ústředních orgánů státní správy a zákona č. 134/1973 Sb., o působnosti orgánů České socialistické republiky v oblasti cen Ministerstvo financí, které podle tohoto zmocnění vydávalo cenové výměry. Ministerstvo financí regulovalo ceny elektrické energie dodávané z obnovitelných a druhotných⁵⁵ zdrojů (z malých vodních elektráren, větrných elektráren, solárních a geotermálních zdrojů energie a bioplynů) pomocí věcného usměrňování cen. Do ceny tak byly promítnuty pouze ekonomicky oprávněné náklady pořízení, zpracování a oběhu zboží, přiměřený zisk a daň podle příslušných daňových zákonů⁵⁶. „...*tato legislativa nebyla vůbec respektována a proto musely být podniknuty kroky řešící, alespoň částečně, tento problém. V lednu 1999 byla uzavřena dobrovolná dohoda s*

⁵¹ Viz § 18 odst. 1 písm. b) zákona č. 222/1994 Sb.

⁵² Viz § 9 odst. 3 tamtéž.

⁵³ Viz § 18 odst. 4 tamtéž.

⁵⁴ Viz § 1 odst. 7 zákona o cenách.

⁵⁵ Druhotnými zdroji jsou využitelné energetické zdroje, jejichž energetický potenciál vzniká jako vedlejší produkt při přeměně a konečné spotřebě energie, při uvolňování z bituminozních hornin včetně degazačního a důlního plynu nebo při energetickém využívání nebo odstraňování odpadů a náhradních paliv vyrobených na bázi odpadů nebo při jiné hospodářské činnosti.

⁵⁶ KLOZ, Martin, Jan MOTLÍK, Petr PETRŽÍLEK a Martin TUŽINSKÝ. *Využívání obnovitelných zdrojů energie: právní předpisy s komentářem*. Praha: Linde, 2007, s. 16.

*energetickými rozvodnými společnostmi o výši výkupních cen za elektřinu dodávanou do distribuční sítě.*⁵⁷

Využití obnovitelných zdrojů energie bylo také podporováno v rámci „Národního programu hospodárného nakládání s energií a využívání jejích obnovitelných a druhotných zdrojů“ označovaného také jako program EFEKT a spravovaného ministerstvem průmyslu a obchodu⁵⁸.

První legální definice obnovitelných zdrojů energie v českém právním řádu byla zakotvena zákonem č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů ze dne 28. listopadu 2000 (dále jen „**energetický zákon**“). Obnovitelnými zdroji energie podle tohoto zákona byly:

- a) vodní energie do výkonu výroby elektřiny 10 MWe,
- b) sluneční energie,
- c) větrná energie,
- d) geotermální energie,
- e) biomasa a bioplyn⁵⁹.

Využívání obnovitelných zdrojů energie bylo tímto zákonem podporováno právem výrobců elektřiny z obnovitelných zdrojů energie k přednostnímu připojení své výroby k přenosové soustavě nebo distribuční soustavě za účelem přenosu nebo distribuce elektřiny, pokud o to požádají a pokud splňují podmínky připojení a dopravy⁶⁰. Toto právo je doplněno povinností provozovatele distribuční soustavy, pokud je to technicky možné, vykupovat elektřinu z obnovitelných zdrojů způsobem stanoveným prováděcím právním předpisem⁶¹. Elektřina vyrobená z obnovitelných zdrojů energie měla také být přednostně přenášena a distribuována. Současně upravoval

⁵⁷ *Obnovitelné zdroje energie a možnosti jejich uplatnění v ČR*. ČEZ, a.s. [online]. 2003 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: http://www2.zf.jcu.cz/~moudry/databaze/pdf/Obnovitelne_zdroje_v_CR.pdf, s. 17.

⁵⁸ Program funguje i dnes pod názvem „Státní program na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie“. Blíže viz <http://www.mpo-efekt.cz/cz/programy-podpory/37410>.

⁵⁹ Viz § 31 odst. 1 energetického zákona.

⁶⁰ Viz § 31 odst. 2 tamtéž.

⁶¹ Viz § 25 odst. 12 tamtéž.

energetický zákon i podporu tepla ve formě povinnosti držitele licence na rozvod tepelné energie, který má vhodné technické podmínky, vykupovat tepelnou energii získanou z obnovitelných zdrojů a z tepelných čerpadel⁶². Zákon však stanovoval podmínky pro omezení této povinnosti.

Prováděcím předpisem stanovujícím způsob výkupu elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů energie se stala vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. 252/2001 Sb. o způsobu výkupu elektřiny z obnovitelných zdrojů a z kombinované výroby elektřiny a tepla ze dne 28. června 2001. Vyhláška stanovila základní technické podmínky pro výkup elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů energie a to zejména časový úsek pro výkup elektřiny (jedna hodina), jeho vyhodnocení a zpracování (jeden měsíc) a vzor měsíčního výkazu vypracovávaného výrobcí. V případě ceny vykupované elektřiny vyhláška odkazovala na zvláštní právní předpis, kterým je zákon o cenách. Cena se lišila v závislosti na druh a velikost výrobního zařízení. Hlavní problémy tehdejší úpravy podpory využívání obnovitelných zdrojů energie tak představovaly

1) obecné a nejasné zmocnění Energetického regulačního úřadu k určení výše výkupních cen podle energetického zákona⁶³, zákona č. 265/1991 Sb. o působnosti orgánů České republiky v oblasti cen ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o působnosti orgánů ČR v oblasti cen**“)⁶⁴ a vyhlášky, a

2) pouze roční stanovení platnosti výkupních cen negarantující návratnost investice.⁶⁵

Výrobní elektřiny musely mít a stále musí licenci udělovanou Energetickým regulačním při splnění zákonných podmínek. Jedná se o administrativní nástroj regulace výroby elektřiny z (nejen) obnovitelných zdrojů energie.

Právní úprava využití energetických zdrojů nevyžívá pouze formy ekonomických administrativních nástrojů, ale skrze zákon č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií (dále jen „**zákon o hospodaření energií**“)⁶⁴ upravuje i použití koncepčních nástrojů k větší podpoře využití obnovitelných zdrojů energie. Děje se tak pomocí energetických

⁶² Viz § 80 odst. 1 písm. a) bodu 1) energetického zákona.

⁶³ Viz § 17 odst. 6 písm. e) tamtéž.

⁶⁴ Viz § 2c zákona o působnosti orgánů ČR v oblasti cen.

⁶⁵ KLOZ, Martin, Jan MOTLÍK, Petr PETRŽÍLEK a Martin TUŽINSKÝ. *Využívání obnovitelných zdrojů energie: právní předpisy s komentářem*. Praha: Linde, 2007, s. 16.

konceptí na úrovni státní či krajské⁶⁶. Státní energetická koncepce se mimo jiné musí vypořádat i s ochranou životního prostředí a tím i s užitím obnovitelných zdrojů energie na území státu jakožto formou přispívající k ochraně životního prostředí a to alespoň v obecné rovině. Státní energetická koncepce ze dne 10. března 2004 určila jako prioritní cíl preferenci obnovitelných zdrojů energie. Připravovaná Aktualizace státní energetické koncepce⁶⁷ přistoupila k obnovitelným zdrojům již poněkud střízlivěji a v rámci energetické strategie do roku 2040 uvádí jako jeden z cílů (vedle větší podpory jaderné energie): „*Rozvoj ekonomicky efektivních OZE s postupným odstraněním finančních podpor pro nové zdroje, a s účinnou podporou státu v oblasti přístupu k síti, povolovacích procesů, podpory technologického vývoje a pilotních projektů a současně veřejné přijatelnosti rozvoje OZE s cílem dosažení podílu (OZE) na výrobě elektřiny nad 15 %, zapojení OZE do řízení bilanční rovnováhy*“. Zákon o hospodaření energií přímo stanoví, že územní energetická koncepce obsahuje hodnocení využitelnosti obnovitelných zdrojů energie⁶⁸. Dalším koncepčním nástrojem v gesci vlády je Národní program hospodárného nakládání s energií a využívání jejích obnovitelných a druhotných zdrojů upravený § 5 zákona o hospodaření energií. K uskutečnění programu mohou být poskytovány dotace ze státního rozpočtu mimo jiné i na "*rozvoj využívání obnovitelných a druhotných zdrojů*"⁶⁹. K provedení zákona o hospodaření energií byly vládou vydány mimo jiné nařízení vlády č. 195/2001 Sb., kterým se stanoví podrobnosti obsahu územní energetické koncepce a nařízení vlády č. 63/2002 Sb., o pravidlech na poskytování dotací ze státního rozpočtu na podporu hospodárného nakládání s energií a využívání jejích obnovitelných a druhotných zdrojů.

Méně významným, ale přesto zmíněným byl systém daňových úlev a to

- osvobození od daně z příjmů podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, kterým byly od daně osvobozeny příjmy: "*z provozu malých vodních elektráren do výkonu 1 MW, větrných elektráren, tepelných čerpadel, solárních zařízení, zařízení na výrobu a energetické využití biomasy a dřevoplynu, zařízení na jiné způsoby výroby*

⁶⁶ Viz § 3 a 4 zákona o hospodaření energií.

⁶⁷ Ke schválení Aktualizace státní energetické koncepce pravděpodobně dojde nejdříve v roce 2014.

⁶⁸ Viz § 4 odst. 5 písm. c) zákona o hospodaření energií

⁶⁹ Viz § 5 odst. 4 písm. e) tamtéž

*elektriny nebo tepla z biomasy, zařízení na výrobu biologicky degradovatelných látek stanovených zvláštním předpisem, zařízení na využití geotermální energie, a to v kalendářním roce, v němž byly poprvé uvedeny do provozu a v bezprostředně následujících pěti letech. Za první uvedení do provozu se považují i případy, kdy zařízení byla rekonstruována, pokud příjmy z provozu těchto zařízení nebyly již osvobozeny."*⁷⁰;

- osvobození od daně z nemovitostí podle zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů, kterým se osvobozovaly od daně ze staveb: "*stavby na dobu pěti let od roku následujícího po provedení změny spočívající ve změně systému vytápění přechodem z pevných paliv na systém využívající obnovitelné energie solární, větrné, geotermální, biomasy, anebo změny spočívající ve snížení tepelné náročnosti stavby stavebními úpravami, na které bylo vydáno stavební povolení*"⁷¹; a
- osvobození od daně z přidané hodnoty podle zákona č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, kterým se u vybraného zboží uplatňovala snížená sazba daně (pouze 5 % oproti 22 %) a to podle Přílohy 1 k zákonu, kde byly uvedeny "*vodní turbíny o výkonu nepřesahujícím 100 kW, tepelná čerpadla, solární zařízení pro ohřev teplé vody, větrné turbíny pevně spojené s generátorem elektrické energie s výkonem nepřesahujícím 75 kVA*"⁷².

Daňové úlevy pro zařízení využívající obnovitelné zdroje energie s výjimkou osvobození od daně z nemovitosti byly později zrušeny.

⁷⁰ Viz § 4 odst. 1 písm. e) a § 19 odst. 1 písm. d) zákona o daních z příjmů ve znění do 31. prosince 2010. Osvobození od daně s příjmu bylo zrušeno zákonem č. 346/2010 Sb. S účinností od 1. ledna 2011.

⁷¹ Viz § 9 odst. 1 písm. r) zákona o dani z nemovitostí. S menší modifikací existuje osvobození od daně z nemovitostí pro ekologicky vytápěné stavby i dnes.

⁷² Viz § 16 odst. 1 zákona č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty. Ke zrušení osvobození od daně z přidané hodnoty došlo zákonem č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, který původní zákon o dani z přidané hodnoty zrušil a ve snížené sazbě daně z přidané hodnoty pro tato zařízení již nepokračoval.

4.1 Podpora využívání obnovitelných zdrojů energie v samostatných předpisech

Hlavním impulsem pro přijetí samostatného zákona upravující podporu výroby energie z obnovitelných zdrojů byla směrnice 2001/77/ES, která se pro Českou republiku stala závaznou jejím přistoupením k Evropské unii. Nedostatečnost stávající úpravy v energetickém zákoně výrazně nepodpořila navyšování využívání obnovitelných zdrojů energie. Komplexnost úpravy vycházející ze směrnice 2001/77/ES, jež bylo nutno transponovat do českého právního řádu, byla impulsem k vytvoření návrhu zákona o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných druhů energie. Indikativního 8 % cíle České republiky mělo být dosaženo vyšším využitím malých vodních elektráren, větrných elektráren a především využitím biomasy⁷³, a to díky vytvoření systému podpor poskytujícím investorům dostatečné a potřebné klima, které by zaručilo dlouhodobou záruku návratnosti jejich investic.

Jak je již z názvu návrhu zákona patrné, podpora se měla vztahovat pouze na výrobu elektřiny. Od původního návrhu, kterým mělo dojít k i podpoře výroby tepelné energie z obnovitelných zdrojů, vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla a také podpoře výroby elektřiny a tepla z druhotných zdrojů, bylo s ohledem na nedostatek právní úpravy na unijní úrovni upuštěno. V případě podpory kombinované výroby elektřiny a tepla a využití druhotných zdrojů byl zachován stávající stav spočívající v úpravě zakotvené v energetickém zákoně a zákoně o hospodaření energií.

I přes zjevnou výhodnost využití tepelné energie z obnovitelných zdrojů energie v podmínkách České republiky k její zvýšené podpoře nedošlo a to zejména pro nemožnost využití stejných podpůrných mechanismů jako u elektrické energie (výkupní ceny) s ohledem na charakter výroby tepla, jeho lokální využití, neexistenci centrálního subjektu zastřešujícího trh s teplem, kterým je v případě elektřiny operátor trhu s elektřinou (dále jen „OTE“), problematičnosti měření vyrobeného tepla pro účely

⁷³ Viz *Důvodová zpráva k zákonu o podpoře využívání obnovitelných zdrojů*. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. 2005. [citováno dne 2013-10-25]. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=529&CT1=0>

poskytnutí podpory umožňujícím využití zejména investiční podpory⁷⁴. Důvodová zpráva k návrhu zákona o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie konstatovala nezbytnost přijetí nové právní úpravy na poli podpory obnovitelných zdrojů energie z důvodu pochybností ohledně splnění indikativního cíle při zachování stávající právní úpravy.

Cíle připravovaného zákona podle důvodové zprávy v zásadě odpovídaly cílům směrnice 2001/77/ES a jednalo se zejména o a) zvýšení podílu elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů energie na hrubé spotřebě elektřiny v rozsahu potřebném ke splnění národního indikativního cíle ve výši 8 % v roce 2010, b) zvýšení podílu výroby tepla v zařízeních za využití obnovitelných zdrojů energie, c) snížení emisí skleníkových plynů a ostatních škodlivin za účelem ochrany klimatu a životního prostředí, d) snížení závislosti na dovozu energetických surovin, e) zvýšení diverzifikace a decentralizace zdrojů energie a tím zvýšení bezpečnosti dodávek energie a f) zvýšení podnikatelské jistoty investic do obnovitelných zdrojů energie.⁷⁵

Cíle připravovaného zákona se následně projeví do ustanovení zákona o podpoře využívání OZE o účelu tohoto zákona, kterým je *v zájmu ochrany klimatu a ochrany životního prostředí*:

- a) podpořit využití obnovitelných zdrojů energie (dále jen "obnovitelné zdroje"),*
- b) zajistit trvalé zvyšování podílu obnovitelných zdrojů na spotřebě primárních energetických zdrojů,*
- c) přispět k šetrnému využívání přírodních zdrojů a k trvale udržitelnému rozvoji společnosti,*
- d) vytvořit podmínky pro naplnění indikativního cíle podílu elektřiny z obnovitelných zdrojů na hrubé spotřebě elektřiny v České republice ve výši 8% k roku 2010 a vytvořit podmínky pro další zvyšování tohoto podílu po roce 2010⁷⁶.*

⁷⁴ Viz *Důvodová zpráva k zákonu o podpoře využívání obnovitelných zdrojů*. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. 2005. [citováno dne 2013-10-25]. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=529&CT1=0>.

⁷⁵ Viz tamtéž.

⁷⁶ Viz § 1 odst. 2 zákona o podpoře využívání OZE.

Důležité je zahrnutí hodnoty indikativního cíle přímo do zákona, jelikož stanovení tohoto cíle představuje pro investory důležitou informaci při rozhodování se o investici a zvažování rizik s ní spojených. Směrnice 2001/77/ES zjevně a v souladu s jazykovým výkladem hovoří o „indikativním“ tedy nezávazném cíli, přičemž poskytuje možnost určit závazné cíle v případě, že národní směrné cíle jsou neopodstatněné nebo nejsou založeny na nových vědeckotechnických důkazech a jsou v rozporu s globálními cíli Evropské unie. Proto lze indikativní cíl označit za nezávazný s určitým (případným) omezením⁷⁷.

Předmětem úpravy zákona o podpoře využívání OZE je způsob podpory výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a z důlního plynu z uzavřených dolů a výkon státní správy a práva a povinnosti fyzických a právnických osob s tím spojené.⁷⁸ Předmět tím současně naznačuje i systematické členění daného zákona na tři hlavy – hlavní ustanovení (§ 1 – 3), podpora výroby elektřiny (§ 4 – 7) a společná ustanovení (§ 8 – 12) obsahující ustanovení týkající se pravomocí správních úřadů na podle tohoto zákona spočívající v kontrole (§ 8) a s tím souvisejícím projednáním správních deliktů (§ 9), na ně navazující udělování a vybírání pokut (§ 10) a dále zmocnění pro vydání prováděcích předpisů (§ 12). Předmětem zákona je i podpora využívání důlního plynu i přesto, že se nejedná o obnovitelný zdroj energie.⁷⁹

Definice obnovitelných zdrojů v rámci tohoto zákona je totožná s definicí obsažené v zákoně o POZE, který zákon o podpoře využívání OZE později nahradil, a rozumí se jimi *obnovitelné nefosilní přírodní zdroje energie, jimiž jsou energie větru, energie slunečního záření, geotermální energie, energie vody, energie půdy, energie vzduchu, energie biomasy, energie skládkového plynu, energie kalového plynu a energie bioplynu*⁸⁰. Jedná se o definici vycházející ze směrnice 2001/77/ES. Vymezení pojmu obnovitelných zdrojů energie je potřebné pro určení okruhu zařízení vyrábějící elektřinu právě z obnovitelných zdrojů energie, na které se vztahuje podpora podle tohoto zákona.

⁷⁷ Viz čl. 3 směrnice 2001/77/ES.

⁷⁸ Viz § 1 odst. 1 zákona o podpoře využívání OZE

⁷⁹ KLOZ, Martin, Jan MOTLÍK, Petr PETRŽÍLEK a Martin TUŽINSKÝ. *Využívání obnovitelných zdrojů energie: právní předpisy s komentářem*. Praha: Linde, 2007, s. 45.

⁸⁰ Viz § 3 odst. 1 zákona o podpoře využívání OZE.

Podpora se dle tohoto zákona vztahuje na výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů vyrobenou v zařízeních v České republice využívajících obnovitelné zdroje, s výjimkou větrných elektráren umístěných na rozloze 1 km² o celkovém instalovaném výkonu nad 20 MWe. V případě výroby elektřiny z biomasy se podpora vztahuje na druhy a způsoby využití biomasy, které z hlediska ochrany životního prostředí stanoví prováděcí právní předpis⁸¹. Mimo omezení podpory velkých větrných parků by se podpora neměla vztahovat na vodní elektrárny větší než 10 MWe, jak už dříve bylo upraveno v energetickém zákoně a bylo z návrhu zákona odstraněno v průběhu projednávání Poslaneckou sněmovnou. Podpora se tedy vztahuje i na velké vodní elektrárny. Zákon č. 180/2005 Sb. však umožnil Energetickému regulačnímu úřadu stanovit podporu odlišně s ohledem na druh obnovitelného zdroje a velikost instalovaného výkonu výroby a v případě elektřiny vyrobené z biomasy i podle parametrů biomasy⁸². Energetický regulační úřad své pravomoci využil a podporu pro velké vodní elektrárny ve svém cenovém rozhodnutí neurčil. Pravomoc Energetického regulačního úřadu stanovit rozdílnou výši podpory je důležitá vzhledem k rozdílným investičním i provozním nákladům při pořízení zařízení na výrobu elektřiny.

Na první pohled překvapivé je zařazení důlního plynu⁸³ mezi podporované zdroje energie, jelikož se nejedná o obnovitelný zdroj energie⁸⁴. Tato úprava je odůvodněna zájmem pro životní prostředí i život a zdraví člověka nebezpečný plyn tvořený z převážné části metanem z dolů odstraňovat a dále i energeticky využívat.⁸⁵

4.1.1 Systém podpory obnovitelných zdrojů energie

Zákon č. 180/2005 Sb. umožňuje výrobcům elektřiny z obnovitelných zdrojů energie volbu mezi dvěma systémy podpory vycházejících ze stejného základu. Měnit systém podpory je možné i v průběhu jejího čerpání a to vždy jedenkrát ročně. Jedná se o systémy výkupních cen a zelených bonusů.

⁸¹ Viz § 3 odst. 1 zákona o podpoře využívání OZE.

⁸² Viz § 3 odst. 2 tamtéž.

⁸³ Důlním plynem je souladu s § 3 odst. 1 písm. n) horního zákona technicky využitelný přírodní plyn s výjimkou zemního plynu.

⁸⁴ Viz § 3 odst. 4 zákona o podpoře využívání OZE.

⁸⁵ KLOZ, Martin, Jan MOTLÍK, Petr PETRŽÍLEK a Martin TUŽINSKÝ. *Využívání obnovitelných zdrojů energie: právní předpisy s komentářem*. Praha: Linde, 2007, s. 62.

System výkupních cen nabízí výrobcí možnost nabídnout elektřinu vyrobenou z obnovitelných zdrojů energie subjektu vykupujícímu elektřinu k výkupu za pevně stanovené minimální ceny zaručené na několik let dopředu. Subjekty povinné k výkupu této elektřiny jsou v České republice provozovatelé distribučních soustav, případně provozovatel přenosové soustavy⁸⁶. Výkupní ceny jsou diferencovány podle jednotlivých druhů zařízení a nákladů na jejich pořízení. Tento systém je pro investory výhodný, jelikož jim zaručuje stabilního odběratele jimi vyrobené zelené elektřiny za zdánlivě jasných podmínek.

Zelené bonusy představují mutaci systému výkupních cen, ze kterého vycházejí. V rámci tohoto systému jsou výrobci zelené elektřiny oprávněni obdržet pevně stanovený doplatek k tržní ceně za elektřinu, pro kterou na trhu s elektřinou najdou odběratele, opět diferenciováný dle typu druhu obnovitelného zdroje. Celkový výnos je tedy součtem smluvené tržní ceny a zeleného bonusu a může tak převýšit i výkupní cenu. Tento systém však není příliš využíván, protože jeho nevýhody převyšují výhody. Hlavní nevýhodou je nutnost najít odběratele zelené elektřiny ochotného odebírat elektřinu od výrobce po dobu potřebnou k návratu investice a zisku, což je vzhledem k charakterovým vlastnostem některých zdrojů velice obtížné a nejisté. Proto je a byla i v minulosti největší část podpory vyplácena formou výkupních cen, jelikož i tak představovaly dostatečný zisk, týkala se jich záruka patnáctileté doby návratnosti investice a bylo s nimi jednodušší získat bankovní úvěr na výstavbu výroby elektřiny.

Povinnost přednostně připojit výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů je i v rámci zákona o podpoře využívání OZE zachována s mírnou odlišnou specifikací situací, kdy povinnost připojit výrobce nevzniká. Jedná se o případy prokazatelného nedostatku kapacity zařízení pro distribuci nebo při ohrožení spolehlivého provozu distribuční soustavy. Tohoto ustanovení bylo později v době tzv. „solárního boomu“ distribučními společnostmi hojně využíváno.

4.1.2 „Solární boom“ a způsob řešení

Solárním boomem bývá označována skutečnost neočekávaného nárůstu výstavby a žádostí o připojení do distribučních soustav fotovoltaických elektráren, ke které došlo

⁸⁶ Viz § 4 odst. 4 zákona o podpoře využívání OZE.

v důsledku pozdní reakce Vlády a Parlamentu České republiky na výrazné snížení nákladů na výstavbu výroben elektřiny ze slunečního záření. Náklady během pár let klesly o několik desítek procent díky zvýšené účinnosti solárních panelů a podpory jejich výstavby v Evropě i zbytku světa (např. USA). Česká právní úprava neumožňovala Energetickému regulačnímu úřadu rychlou reakci na nastalou situaci a výkupní ceny tím neklesaly dostatečně rychle ve srovnání nákladů na pořízení těchto výroben.

Velice problematickým se ukázalo být ustanovení, které uvádělo, že výkupní ceny stanovené Energetickým regulačním úřadem pro následující kalendářní rok nesmí být nižší než 95 % hodnoty výkupních cen platných v roce, v němž se o novém stanovení rozhoduje⁸⁷. Smyslem tohoto ustanovení bylo zaručit předvídatelnou a dostatečnou hodnotu výkupních cen pro investory, kteří s projektováním a výstavbou zařízení na výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů teprve začínají. Původní návrh obsahoval oprávnění Energetického regulačního úřadu snížit výkupní ceny až o 10 % vzhledem k předchozímu roku, v průběhu projednávání v Poslanecké sněmovně však bylo toto oprávnění sníženo na pouhých 5 %. Nemožnost Energetického regulačního úřadu reagovat na rychle se snižující náklady na výstavbu a pořízení fotovoltaických elektráren⁸⁸ a pomalá reakce politiků měli za následek nepředvídatelný zájem o výstavbu těchto zařízení v České republice. Tato situace se nejvíce projevila v letech 2009 a 2010⁸⁹.

S první významnou reakcí na nárůst zájmu o výstavbu fotovoltaických a větrných elektráren v té době štědře podporovaných přišly distribuční společnosti, které po obdržení výzvy společnosti ČEPS, a.s. zastavily udělování kladných stanovisek k žádostem o připojení nových větrných a fotovoltaických elektráren. Hlavním důvodem této žádosti bylo překročení bezpečného limitu výkonu těchto elektráren vzhledem k bezpečnému a spolehlivému provozu elektrizační soustavy. Fotovoltaické a větrné elektrárny jsou typické svým nestálým výkonem vzhledem k fyzikálním vlastnostem

⁸⁷ Viz § 6 odst. 2 zákona o podpoře využívání OZE.

⁸⁸ FÍRT, Josef. *Štědrá podpora obnovitelných zdrojů energie byla zničující*. In: LOUŽEK, Marek a Martin KOCOUREK. *Fotovoltaika a růst cen elektřiny: sborník textů*. Vyd. 1. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2010, s. 28, 32.

⁸⁹ Přehled nárůstu instalovaného výkonu jako Příloha č. 4.

jejich zdrojů, kterými jsou slunce a vítr. Zvýšenou produkci elektřiny způsobené intenzivním slunečním svitem nebo větrem je nutné korigovat v rámci elektrizační soustavy omezením jiných zdrojů (typicky uhelných nebo jaderných elektráren). V elektrizační soustavě se totiž může v jednu chvíli nacházet jen takové množství elektřiny, které může být spotřebiteli využito a je jimi poptáváno. V současné době totiž neexistují dostatečně kvalitní a efektivní způsoby a postupy k uložení velkého množství elektřiny. Nadměrné zatížení elektrizační soustavy právě například z důvodu zvýšené dodávky elektřiny fotovoltaickými a větrnými elektrárnami může způsobit přetížení této soustavy způsob výpadek přenosu elektrické energie (tzv. „black out“). Distribuční společnosti ČEZ Distribuce, a.s., E.ON Distribuce, a.s. a PREDistribuce, a.s. žádosti společnosti ČEPS vyhověly⁹⁰ a od února roku 2010 přestaly kladná stanoviska udělovat. Tzv. „Stop-stav“, tedy situace, kdy distribuční společnosti nevydávaly kladná stanoviska k žádostem o připojení nových zdrojů vyrábějících elektřinu za použití slunečního záření nebo větru, skončil po téměř dvou letech v listopadu roku 2011. Neznamenalo to však, že byly automaticky všechny nové žádosti kladně posouzeny, ale i nadále distribuční společnosti každou žádost posuzovaly a posuzují individuálně vzhledem k bilančním limitům distribuční soustavy v lokalitě zamýšlené stavby zdroje výroby elektřiny.

Reakce vlády Parlamentu České republiky na enormní zájem o výstavbu nových solárních a větrných výroben elektřiny přišla až v průběhu roku přijetím obsahově stručného zákona č. 137/2010 Sb., kterým se mění zákon č. 180/2005 Sb. Ustanovení § 6 odst. 4 bylo doplněno o oprávnění Energetického regulačního úřadu snížit výkupní ceny o více než 5 % za předpokladu, že předpokládaná doba návratnosti investice při čerpání nesnížených výkupních cen klesla pod 11 let. Toto ustanovení mohlo být a bylo poprvé použito pro zdroje uváděné do provozu v roce 2011⁹¹. V roce 2010 přijal Parlament České republiky další dvě novely zákona o podpoře využívání OZE dále reagujícími na problémy podpory obnovitelných zdrojů energie a velkých solárních elektráren. Zákon č. 330/2010 Sb., kterým se mění zákon č. 180/2005 Sb. zavedl pro

⁹⁰ Tiskové zprávy dostupné z <http://www.cez.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/2780.html> a <http://www.eon.cz/cs/o-spolecnosti/media/tiskove-zpravy/boom-rozvoje-fotovoltaickych-elektraren-a-stabilita-prenosove-a-distribucni-site-musi-byt-vyvazene-34.shtml>.

⁹¹ Viz čl. II zákona č. 137/2010 Sb.

výrobní elektřiny povinnost být připojen do elektrizační soustavy. Toto ustanovení se týkalo tzv. ostrovních systémů, které si vyráběly elektřinu pouze pro svoji potřebu, což bylo kritizováno, jelikož ostrovní systémy (jednalo se většinou o solární panely umístěné na střeších domů s obtížným přístupem k elektrizační soustavě) nepředstavovaly riziko pro spolehlivost distribuční soustavy. Další změnu tvořilo omezení podpory využitím energie slunečního záření pouze na elektřinu vyrobenou ve výrobní elektřiny, uvedené do provozu v březnu roku 2011 a později s instalovaným výkonem výrobní do 30 kWp, která je umístěna na střešní konstrukci nebo na obvodové zdi jedné budovy spojené se zemí pevným základem evidované v katastru.

Poslední novela zákona o podpoře využívání OZE přinesla pro výrobní elektřiny ze slunečního záření povinnost odvodu za elektřinu jimi vyrobenou. Odvod se týkal zařízení uvedených do provozu v období od 1. ledna 2009 do 31. prosince 2010 a bylo časově omezeno na tři roky (období od 1. ledna 2011 do 31. prosince 2013). Sazba odvodu činila u výkupních cen hodnotu 26 % a u zelených bonusů hodnotu 28 %. Od odvodu byly osvobozeny malé výrobní elektřiny s instalovaným výkonem do 30 kWp umístěných na střešní konstrukci nebo na obvodové zdi jedné budovy spojené se zemí pevným základem evidované v katastru. Více než diskutabilní se toto opatření však ukázalo a i nadále ukazuje ve vztahu k patnáctileté garantované návratnosti investice a dalšího případného přiměřeného zisku. Odvod, jakožto opatření potlačující negativní dopady do cen elektřiny koncových zákazníků, kteří jsou plátcí příspěvku na obnovitelné zdroje energie sloužícího ke krytí nákladů na jejich podporu, nebyl jedinou reakcí na solární boom. Mezi další opatření patří zvýšení poplatků za vynětí pozemků ze zemědělského půdního fondu a darovací daň na emisní povolenky.⁹² Velké množství fotovoltaických elektráren stojí na půdě dočasně vyňaté ze zemědělského půdního fondu, přičemž je určitě vhodnější využít jiných, člověkem již upravených ploch a nevyužívat cenou zemědělskou půdu⁹³.

⁹² KOCOUREK, Martin. *Vláda zakročila proti solárnímu šílenství*. In: LOUŽEK, Marek a Martin KOCOUREK. *Fotovoltaika a růst cen elektřiny: sborník textů*. Vyd. 1. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2010, s. 14.

⁹³ Jako vhodné se jeví využití střešních ploch či ploch nevyužívaných průmyslových areálů. Je ale nutné dodat, že vynětí půdy ze zemědělského půdního fondu je pouze dočasné a solární elektrárny jsou zpravidla v přímém kontaktu pouze s malou částí vyňaté půdy, což významně ulehčuje její následnou rekultivaci.

Problematický charakter odvodu z elektřiny ze slunečního záření dokazuje i jeho napadení skupinou senátorů před Ústavním soudem, která se dožadovala zrušení ustanovení upravujících solární odvod, přičemž hlavní rozpor s ústavním pořádkem spatřovali v porušení principu rovnosti dle čl. 1 a 3 Listiny základních práv a svobod (dále jen „**Listina**“), porušení práva vlastnit majetek a pokojně jej užívat, porušení práva na svobodu podnikání dle čl. 26 Listiny, jakož i v rozporu s podstatnými náležitostmi demokratického a právního státu dle čl. 9 Ústavy České republiky. Nerovnost před zákonem ve smyslu čl. 1 i 26 Listiny shledávali zejména v tom, že předmětná novela zatížila povinností platit odvod selektivně pouze výrobcům solární energie, jejichž výroby byly uvedeny do provozu od 1. ledna 2009 do 31. prosince 2010⁹⁴. Vláda České republiky oponovala nutností omezit výši vyplácené podpory obnovitelných zdrojů energie, protože náklady na financování této podpory v dosavadní míře byly ve vztahu k zákonu o podpoře využívání OZE deklarovaným cílům a následnému dopadu do cen elektřiny pro koncové zákazníky natolik nepřiměřené, že bylo nutno dosavadní politiku veřejné podpory přehodnotit tak, aby nenastaly předpokládané negativní dopady⁹⁵. Zásadním se ukázal argument Ministerstva průmyslu a obchodu, že vlivem propadu nákladů na pořízení slunečních kolektorů se návratnost investic z původních 15 let zkrátila na 8–9 let a legislativní změny korigující dobu návratnosti tak musely být očekávatelné, odůvodněné, a nikoliv projevem libovůle⁹⁶. Ústavní soud přisvědčil názoru, že i po zavedení odvodu zůstává zachována 15letá doba návratnosti investice a tím nebyly splněny podmínky pro aplikaci nepravé retroaktivity. Změna způsobená zavedením odvodu se tak ve vztahu k době návratnosti investice promítá pouze do toho, že její dosažení bude uskutečněno delším (avšak zákonem zachovaným) časovém horizontu, než výrobci elektřiny z obnovitelných zdrojů energie očekávali⁹⁷. Ústavní soud dále uvedl, že zjevně nelze vyloučit, že v individuálních případech dolehne některé z napadených ustanovení na výrobce jako likvidační („rdousící efekt“) či zasahující samotnou majetkovou podstatu výrobce v rozporu s čl. 11 Listiny – tedy protiústavně. Zde bude nutno hodnotit jak dodržení garancí ve smyslu § 6 odst. 1 zákona č. 180/2005 Sb. v jejich dlouhodobém (patnáctiletém) trvání, tak i

⁹⁴ Viz odst. 6 nálezů Ústavního soudu ze dne 15. května 2012 sp. zn. Pl. ÚS 17/11.

⁹⁵ Viz odst. 17 tamtéž.

⁹⁶ Viz odst. 19 tamtéž.

⁹⁷ Viz odst. 71, 72 tamtéž.

okamžité (průběžné) účinky napadených ustanovení, aby byl v takovém výjimečném případě vzniklý nárok ochráněn⁹⁸. Do budoucna je tedy možné, že v některých individuálních případech bude protiústavnost odvodu Ústavním soudem dovozena.

Mezi další opatření přijatá v důsledku rozmachu obnovitelných zdrojů energie patří určitá ustanovení novely energetického zákona č. 211/2011 Sb. znovu zavádějící autorizaci výroben elektřiny udělovanou Ministerstva průmyslu a obchodu, kterou musí mít stavebník výroby elektřiny s instalovaným výkonem vyšším než 1 MW⁹⁹. Na autorizaci není právní nárok. Zákonem č. 299/2011 Sb. byl rozšířen rozsah dopadu autorizací na výroby elektřiny s instalovaným nad 100 kW. Zákon č. 211/2011 také zavedl povinnost výrobců elektřiny vybavit výrobu s instalovaným výkonem nad 100 kW zařízením umožňující dispečerské řízení¹⁰⁰.

4.1.3 Doba návratnosti investice a životnost zařízení

Zákon o podpoře využívání OZE uvádí v § 6 odst. 1 písm. a), že při podpoře výkupními cenami má být dosaženo patnáctileté (prosté¹⁰¹) doby návratnosti investic za podmínky splnění technických a ekonomických parametrů, kterými jsou zejména náklady na instalovanou jednotku výkonu, účinnost využití primárního obsahu energie v obnovitelném zdroji a doba využití zařízení a které jsou stanoveny prováděcím právním předpisem. Patnáctiletá doba návratnosti se nevztahovala na zelený bonus, jelikož v jeho případě je část konečné ceny určena tržním způsobem a není možné předem určit, kdy okamžik návratnosti nastane a přizpůsobit tomu výši zeleného bonusu. Prostá patnáctiletá doba návratnosti investice do zařízení využívajících systém podpory formou výkupních cen a neurčení délky životnosti zařízení zákonem tvoří dvě nejproblematictější ustanovení daného zákona. U doby návratnosti spočívá problém v garanci výkupních cen pouze pro dosažení návratnosti investice a nikoliv i pro další (přiměřený) zisk, což je pro investora velice důležitý faktor s ohledem na to, že po dosažení navrácení investice by nemusel najít odběratele pro svoji elektřinu a byl by

⁹⁸ Viz odst. 88 tamtéž.

⁹⁹ Viz čl. I bod 79 zákona č. 211/2011 Sb.

¹⁰⁰ Viz čl. I bod 47 zákona tamtéž.

¹⁰¹ Prostá návratnost oproti diskontované představuje pouze návratnost nákladů bez započtení úroků a zisku a neuvažuje časovou hodnotu peněz a peněžní toky po době návratnosti. Výklad, že se v případě zákona o podpoře využívání OZE jedná o prostou dobu návratnosti je diskutabilní a zjevně jde k tíži výrobců elektřiny z obnovitelných zdrojů energie.

tedy bez zisku. Další zisk je řešen zárukou výplaty výkupních cen a zelených bonusů po dobu životnosti zařízení, která je delší než 15 let. Stanovení nároku na výplatu po dobu životnosti zařízení a určení její délky dle jednotlivých typů bylo upraveno pouze prováděcími předpisy, jmenovitě vyhláškou energetického regulačního úřadu č. 150/2007 Sb. (dále jen „**vyhláška č. 150/2007 Sb.**“), o způsobu regulace cen v energetických odvětvích a postupech pro regulaci cen stanovující, že výkupní ceny a zelené bonusy jsou uplatňovány po dobu životnosti výroben elektřiny¹⁰². Délka životnosti diferenciovaná dle jednotlivých typů výroben byla stanovena vyhláškou energetického regulačního úřadu č. 475/2005 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o podpoře využívání obnovitelných zdrojů (dále jen „**vyhláška č. 475/2005 Sb.**“). Způsob určení nároku na výplatu výkupních cen podzákoným právním předpisem společně s určením délky životnosti taktéž (odlišným) podzákoným právním předpisem nevzbuzují přílišnou důvěru s ohledem na to, o jak důležité ustanovení se pro investory jedná. Zákonná úprava pro tato ustanovení by proto byla vhodnější¹⁰³.

Vyhláška č. 150/2007 Sb. dále mimo jiné stanovila, že po dobu životnosti výroby elektřiny, zařazené do příslušné kategorie podle druhu využívaného obnovitelného zdroje a data uvedení do provozu, se výkupní ceny meziročně zvyšují s ohledem na index cen průmyslových výrobců minimálně o 2 % a maximálně o 4 %, s výjimkou výroben spalujících biomasu a bioplyn¹⁰⁴. Energetický regulační úřad tak každoročně ve svém cenovém rozhodnutí stanoví v souladu s výší indexace vyšší výkupní ceny i pro provozovny již uvedené do provozu.

Za zmínění stojí také oprávnění a současně povinnost distribučních společností povinně vykupujících elektřiny vyrobenou z obnovitelných zdrojů energie využít elektřinu z obnovitelných zdrojů energie pouze ke krytí vlastní spotřeby a ztrát¹⁰⁵. Tato

¹⁰² Viz § 2 odst. 11 věta druhá vyhlášky č. 150/2007 Sb.

¹⁰³ Ani současná právní úprava v podobě zákona o POZE určení délky životnosti přímo neupravuje a odkazuje na prováděcí právní předpis, kterým je vyhláška č. 347/2012 Sb., kterou se stanoví technicko-ekonomické parametry obnovitelných zdrojů pro výrobu elektřiny a doba životnosti výroben elektřiny z podporovaných zdrojů.

¹⁰⁴ Viz § 2 odst. 11 vyhlášky č. 150/2007 Sb.

¹⁰⁵ PETRŽÍLEK, Petr. *Legislativa udržitelného rozvoje a nové podnikatelské příležitosti*. 1. vyd. Praha: LexisNexis CZ, 2007, s. 35.

povinnost může distribučním společností způsobovat potíže za situace, kdy výrobní elektřiny z obnovitelných zdrojů energie vyrobí příliš mnoho této elektřiny než je potřeba jen ke krytí ztrát a pro vlastní spotřebu.

4.1.4 Shrnutí

Zákon o podpoře využívání OZE splnil i přes znatelné nedostatky svůj účel a Česká republika v roce 2010 těsně překročila Evropskou unií stanovený indikativní cíl podílu elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů na hrubé domácí spotřebě elektřiny ve výši 8 %. Odvětví obnovitelných zdrojů energie zažilo v posledních několika letech účinnosti tohoto zákona nebývalého růstu zejména v oblasti fotovoltaických elektráren. Tyto elektrárny však s sebou riziko negativního vlivu na distribuční a přenosovou soustavu, jelikož dodávky elektřiny z těchto výroben mají nestálý charakter. Nárůst zájmu o tato zařízení byl způsobem více než výhodnými podmínkami podpory, jelikož díky celosvětovému zájmu o toto odvětví došlo k razantnímu zlevnění nákladů na pořízení solárních elektráren a Energetický regulační úřad na tuto situaci nebyl vzhledem k zákonným limitům a neschopní politické reprezentace včas reagovat schopen přiměřeně upravit podmínky v době, kdy k tomu byl ještě čas. Zákon o podpoře využívání OZE byl za účelem napravení alespoň těch z pohledu zákonodárce nejvíce zásadních nedostatků upraven třemi podstatnějšími novelami, spočívajících zejména v omezení současné i budoucí podpory výroby elektřiny ze slunečního záření a to jak formou odvodu z výkupních cen výrobců elektřiny ze slunečního záření tak zrušení podpory pro velké solární elektrárny.

5. Zákon o podporovaných zdrojích energie

Přijetí směrnice 2009/28/ES a potřeba revize a úmysl konsolidovat stávající úpravu podpory využívání obnovitelných a dalších (ekologických) zdrojů energie, jejímž hlavním impulsem byl zvýšený a z velké části neočekávaný vývoj v oblasti obnovitelných zdrojů energie, do jednoho předpisu představují hlavní důvody pro vypracování nového zákona týkajícího se podpory obnovitelných zdrojů energie namísto pouhé novelizace dosavadního zákona o podpoře využívání OZE¹⁰⁶. Bez významu není ani značný rozvoj obnovitelných zdrojů energie zejména v případě výroben elektřiny využívající sluneční zařízení. Předmětem návrhu zákona se tak stala vedle podpory výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie i výroba tepla, využití druhotných energetických zdrojů, kombinovaná výroba elektřiny a tepla a výroba biometanu. Přijetí nové úpravy v oblasti obnovitelných zdrojů energie předcházela vášnivá celospolečenská debata, která se stala příčinou nemalé změny návrhu v průběhu legislativního procesu zejména během projednávání v Parlamentu, a to prostřednictvím přijetí poslaneckého komplexního pozměňovacího návrhu a dalších menších pozměňovacích návrhů podstatně měnících prvotní návrh a vrácení návrhu zákona Senátem zpět Poslanecké sněmovně se změnami, které Poslanecká sněmovna následně přijala¹⁰⁷. Učiněné změny způsobily potíže při výkladu nových ustanovení, jelikož nemohly být podrobeny podrobnější diskusi a ani důvodová zpráva na ně nemohla reagovat.

Podporu výroby elektřiny z druhotných energetických zdrojů a kombinovanou výrobu elektřiny a tepla (dále jen „KVET“) do okamžiku přijetí zákona o POZE upravoval energetický zákon v § 32¹⁰⁸. Podpora těchto způsobů výroby elektřiny a tepla byla energetickým zákonem řešena obdobným způsobem jako podpora obnovitelných zdrojů energie. Výrobci energie z těchto zdrojů měli při splnění podmínek právo na

¹⁰⁶ Viz *Důvodová zpráva zákona o podporovaných zdrojích energie*.

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. 2012 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=369&CT1=0>.

¹⁰⁷ První verze návrhu zákona o POZE byla po rozsáhlé kritice zejména oborových organizací podstatně přepracována ještě v rámci meziresortního připomínkového řízení a nebyla Parlamentu České republiky vůbec předložena.

¹⁰⁸ Úprava podpory KVET vychází ze směrnice č. 2004/8/ES z roku 2004 o podpoře kombinované výroby tepla a elektřiny založené na poptávce po užitečném teple na vnitřním trhu s energií a o změně směrnice 92/42/EHS.

přednostní připojení k elektrizačním soustavám a na přednostní přenos energie jimi vyrobené. Zákon dále příspěvkem k ceně elektřiny z KVET podporoval další rozvoj KVET, jelikož se jedná o účinný způsob využití energetických zdrojů ve srovnání s ostatními způsoby výroby elektřiny nebo tepla. Zjednodušeně lze říci, že při užití KVET je za využití stejného objemu vstupních zdrojů ve výsledku vyrobeno více energie, než při oddělené výrobě elektřiny nebo tepla. Energie vstupního paliva je využita až z 90%¹⁰⁹. Ušetřit je tak možné až třetinu vstupních energetických zdrojů¹¹⁰. Užitím menšího množství vstupních zdrojů znamená v případě užití neekologických zdrojů jako je uhlí menší emise škodlivin do ovzduší. Ustanovení § 32 energetického zákona bylo dále provedeno prováděcím předpisem (vyhláškou) ministerstva průmyslu a obchodu¹¹¹. Minimální účinnost KVET musela činit alespoň 75 % nebo 80 % v závislosti na druhu použitého zdroje. Výše příspěvku byla upravena a i nadále je za současné účinnosti zákona o POZE v cenovém rozhodnutí Energetického regulačního úřadu. Právní úprava podpory elektřiny z KVET přímo navázala na předcházející úpravu v energetickém zákoně bez zásadních změn.

Zásadní změnu oproti předchozí úpravě představuje vytvoření Národního akčního plánu České republiky pro energii z obnovitelných zdrojů (dále jen „**NAP**“), který obsahuje opatření a způsob dosažení závazných cílů podílu energie z obnovitelných zdrojů, průběžných dílčích cílů podílu energie z obnovitelných zdrojů a předpokládané hodnoty vyrobené energie a další informace pro jednotlivé druhy obnovitelných zdrojů¹¹². Vzor národního akčního plánu stanovila Komise svým rozhodnutím č. 2009/548/ES ze dne 30. června 2009¹¹³. Vláda schválila NAP dne 8. listopadu 2012. Význam NAP se významně projevuje vůči budoucím investorům do obnovitelných zdrojů energie v jeho vázanosti na stanovování výše podpory¹¹⁴. V případě dosažení či překonání hodnot instalovaného výkonu určených diferenciovane podle jednotlivých

¹⁰⁹ O kogeneraci. [online]. [cit. 2013-10-25]. Dostupné z <http://www.cogen.cz/o-kogeneraci.html>.

¹¹⁰ Kombinovaná výroba elektřiny a tepla (KVET) - proč je výhodná. [online]. [cit. 2013-10-25]. Dostupné z <http://www.kombinovana-vyroba.cz/?id=0505#>.

¹¹¹ Jednalo se o v chronologické posloupnosti seřazené navzájem se nahrazující vyhlášky č. 252/2001 Sb., č. 439/2005 Sb a č. 344/2009 Sb.

¹¹² Viz § 3 odst. 1 zákona o POZE.

¹¹³ Dostupné z :

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:182:0033:0062:CS:PDF>.

¹¹⁴ Viz § 4 odst. 3 zákona o POZE.

zdrojů v NAP o dva roky dříve než je rok, ve kterém se o podpoře rozhoduje, Energetický regulační úřad pro další rok podporu nestanoví¹¹⁵. V rámci původního návrhu NAP tak nastala paradoxní situace, kdy předpokládané hodnoty instalovaného výkonu výroben elektřiny ze slunečního záření obsažené v tomto návrhu již byly překonány, což by ve výsledku znamenalo nestanovení podpory pro žádné solární elektrárny až do roku 2020. V konečném znění NAP byly předpokládané hodnoty instalovaného výkonu do roku 2020 navýšeny a podpora solárních elektráren tak prozatím zůstala zachována. NAP předpokládá, že splnění závazného podílu obnovitelných zdrojů energie na hrubé domácí spotřebě elektřiny bude dosaženo především za využití biomasy a větrných elektráren¹¹⁶.

Systémy podpory podle dosavadního zákona o podpoře využívání OZE zůstávají zachovány. Jedná se o výkupní ceny a zelené bonusy, jejichž základní charakteristika zůstává zachována¹¹⁷. Pro výroby elektřiny využívající energii vody o instalovaném výkonu do 10 MW včetně a ostatní výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie o instalovaném výkonu do 100 kW včetně je zachována možnost volby mezi výkupními cenami a zelenými bonusy. Ostatní výroby, včetně výroby elektřiny společně z obnovitelného a neobnovitelného zdroje do 100 kW, možnost volby nemají a mohou využít pouze zelených bonusů¹¹⁸. Výjimku tvoří výroby elektřiny uvedené do provozu před účinností zákona o POZE, které mohou nadále pobírat podporu ve formě výkupních cen i přesto, že jejich instalovaný výkon je vyšší než 100 kW¹¹⁹.

Výrobců elektřiny pobírajících podporu podle dosavadních předpisů stejně jako výrobců budoucích se týká změna ve způsobu výplaty podpory podle zákona o POZE spočívající v přenesení povinnosti vyplácet podporu skrze operátora trhu s elektřinou, kterým je v České republice společnost založená na základě zmocnění energetického zákona OTE a.s. (dále jen „OTE“)¹²⁰. Mezi povinnosti OTE založené zákonem o POZE patří hradit výrobcům elektřiny zelený bonus na elektřinu a teplo z obnovitelných zdrojů energie, povinně vykupujícímu rozdíl mezi výkupní cenou a hodinovou cenou a

¹¹⁵ Viz § 4 odst. 7 tamtéž.

¹¹⁶ Podrobněji viz NAP, s. 73 – 76.

¹¹⁷ Viz § 8 odst. 1 zákona o POZE.

¹¹⁸ Viz § 8 odst. 2 tamtéž.

¹¹⁹ Viz § 54 odst. 1 tamtéž.

¹²⁰ Viz § 20a odst. 1 energetického zákona.

cenu za jeho činnost, hradit výrobcům biometanu zelený bonus na biometan, hradit výrobcům elektřiny připojeným k distribuční soustavě bonus na podporu decentralní výroby elektřiny a vydávat záruky původu elektřiny z obnovitelných zdrojů¹²¹.

Nově je definován také povinně vykupující, kterým již nejsou pouze distribuční nebo přenosové společnosti, ale primárně obchodník s elektřinou vybraný Ministerstvem průmyslu a obchodu. V případě, kdy povinně vykupující určení nejsou, vykupují elektřinu z obnovitelných zdrojů energie i nadále distribuční nebo přenosová společnost jakožto dodavatelé poslední instance¹²². V současné době nebyl Ministerstvem průmyslu a obchodu žádný obchodník s elektřinou vybrán.

Zákon o POZE v úmyslu předejít opakování situace podobné solárnímu boomu, ale současně s úmyslem ponechat alespoň částečně možnost předvídat vývoj výkupních cen, mírně modifikuje pravomoc Energetického regulačního úřadu při každoročním stanovování výkupních cen. Výkupní cena pro rok následující po roce, ve kterém se výkupní cena stanovuje, se pohybuje v rozmezí 95 – 115 % výkupní ceny v roce, ve kterém se rozhoduje. Výkupní cena může být i nižší v případě dosažení prosté návratnosti investic kratší než 12 let¹²³. Zákon o POZE nově uvádí i maximální možnou výši podpory v hodnotě 4 500 Kč/MWh¹²⁴.

Princip patnáctileté doby návratnosti investice a minimálně 2 % pravidelné roční navyšování podpory zákon o POZE zachovává. Pro vyloučení pochybností zákon výslovně uvádí, že se jedná o prostou dobu návratnosti investice¹²⁵.

Velmi kritizovanou je úprava situace, kdy na denním trhu s elektřinou organizovaném operátorem trhu nedojde k sesouhlasení nabídky a poptávky či je dosaženo záporné hodinové ceny. Pokud nedojde k sesouhlasení nabídky a poptávky, nárok na podporu formou výkupních cen a zelených bonusů nevzniká¹²⁶. Při dosažení

¹²¹ Viz § 20a odst. 4 písm. w) až bb) energetického zákona.

¹²² Viz § 10 odst. 1 zákona o POZE v souvislosti s § 12a energetického zákona.

¹²³ Viz § 12 odst. 6 zákona o POZE.

¹²⁴ Viz § 12 odst. 7 tamtéž. Pro ilustraci viz rozdíl ve výši podpory fotovoltaických elektráren v průběhu času tvořící Přílohu č. 5.

¹²⁵ Srovnej KLOZ, Martin, Jan MOTLÍK, Petr PETRŽÍLEK a Martin TUŽINSKÝ. *Využívání obnovitelných zdrojů energie: právní předpisy s komentářem*. Praha: Linde, 2007, s. 102. Dosahované doby návratnosti dle ERÚ tvoří Přílohu č. 6.

¹²⁶ Viz § 11 odst. 10 zákona o POZE.

záporné hodinové ceny elektřiny je výrobce využívající schéma podpory formou výkupních cen povinen uhradit povinně vykupujícímu tuto zápornou hodinou cenu uhradit¹²⁷. Nutno podotknout, že Energetický regulační úřad musí při stanovení výkupních cen a zelených bonusů brát ohled na výše popsané situace a stanovit výši podpory tak, aby byla zachována patnáctiletá doba návratnosti investice¹²⁸.

Odvod z elektřiny ze slunečního záření zůstal zachován s předpokládaným koncem k 31. prosinci 2013.

Způsob financování vyplácených podpor se zásadně nezměnil a skládá se z příspěvku na podporu obnovitelných zdrojů energie, který je regulovanou součástí ceny elektřiny, a z dotací z prostředků státního rozpočtu¹²⁹.

Kontinuita typu podpory podle zákona o podpoře využívání OZE je díky přechodným ustanovením zachována. Tedy i zdroje s instalovaným výkonem vyšším než 100 kW využívajících schéma výkupních cen mohou toto schéma využívat i nadále, avšak již způsobem podle zákona o POZE.

Mimo nejvíce využívané podpory výroby elektřiny zákon o POZE podrobněji upravuje i podporu tepla z obnovitelných zdrojů energie. Zákon o POZE rozlišuje mezi investiční a provozní podporou tepla. Provozní podpora tepla je možná formou zelených bonusů na teplo. Vedle podpory tepla zákon o POZE nově reguluje podporu biometanu¹³⁰ a decentralizovanou výrobu elektřiny a tepla¹³¹. V souladu se směrnicí 2009/28/ES zákon o POZE upravuje vydávání záruk původu a osvědčení o původu elektřiny¹³².

Součástí zákona o POZE se stala i novela zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech (dále jen „zákon o odpadech“), kterou byla zřízena povinnost provozovatelů výroben elektřiny, jejíž součástí jsou solární panely uvedené na trh před 1. lednem 2013, zajistit financování předání ke zpracování, využití a odstranění elektroodpadu ze solárních

¹²⁷ Viz § 11 odst. 9 tamtéž. Záporná hodinová cena byla dosažena např. 1. ledna 2013 v prvních 9 hodinách.

¹²⁸ Viz § 12 odst. 1 písm. c) tamtéž.

¹²⁹ Viz § 28 odst. 1 tamtéž.

¹³⁰ Viz § 30 a násl. tamtéž.

¹³¹ Viz § 37 a násl. tamtéž.

¹³² Viz § 44 a násl. tamtéž.

panelů a to prostřednictvím plateb příspěvku osobě určené v souladu se zákonem o odpadech, se kterou je výrobce povinen uzavřít smlouvu o zpracování, využití a odstranění elektroodpadu ze solárních panelů¹³³.

Účinnosti nabytí zákon 1. ledna 2013 s výjimkou nemalého množství ustanovení, která nabytí účinnosti dnem vyhlášení. Vyhlášen byl zákon o POZE dne 30. května 2012. Mezi ustanoveními, která nabytí účinnosti vyhlášením, byla i ustanovení týkající se stanovování výše výkupních cen. Poslední ustanovení zákona o POZE měnící zákon o hospodaření energií nabude účinnosti 1. ledna 2015.

5.1.1 Novela zákona o POZE

I přes poměrně krátkou délku účinnosti a dlouhou dobu, po kterou byl zákon o POZE připravován, došlo zákonem č. 310/2013 Sb. k jeho novelizaci (dále jen „**novela**“). Nejvíce zásadní změnou je zrušení podpory výroby elektřiny pro zdroje uvedené do provozu po 1. lednu 2014¹³⁴. Výjimku tvoří výrobci elektřiny z obnovitelných zdrojů využívající energii větru, geotermální energii, energii vody nebo energii biomasy, kteří před nabytím účinnosti této novely, byli držitelé povolení stavby a výkon jejich výroby nepřesáhl 100 kW nebo byli držitelé autorizace podle energetického zákona, a uvedou výrobu elektřiny do provozu do konce roku 2015¹³⁵. Podpora biometanu se vztahuje jen na biometan vyrobený do 31. prosince 2013¹³⁶. Podpora decentrální výroby zůstává oproti původnímu návrhu vlády zachována stejně jako podpora vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla, druhotných zdrojů energie, a tepla vyrobeného z obnovitelných zdrojů¹³⁷.

Novela dále prodlužuje odvod z elektřiny ze slunečního záření pro výroby uvedené do provozu v roce 2010 na dobu trvání práva na podporu elektřiny, tedy na dobu jejich životnosti, která činí 20 let. Výše odvodu byla snížena a činí 10 % u

¹³³ Viz § 37p odst. 2 zákona o odpadech.

¹³⁴ Viz čl I bod 2 zákona č. 310/2013 Sb.

¹³⁵ Viz čl II body 1 a 2 tamtéž.

¹³⁶ Viz čl I bod 14 tamtéž.

¹³⁷ Blíže viz *Důvodová zpráva k novele zákona o podporovaných zdrojích energie*.

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. 2013 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=1121&ct1=0>.

výkupních cen a 11 % u zelených bonusů.¹³⁸ Nová pravidla odvodu nabudou účinnosti až 1. ledna 2014 a do konce roku 2013 se tak nadále aplikují dosavadní ustanovení zákona o POZE¹³⁹.

Příplatek konečných spotřebitelů na podporu obnovitelných zdrojů energie novela fixuje na částce 495 Kč/MWh, což má zabránit dalšímu růstu cen elektřiny pro tyto spotřebitele¹⁴⁰.

Společně se zákonem o POZE došlo ke změně zákona o hospodaření energií, kde dochází k úpravě nedávno zavedené osoby oprávněné provádět instalaci vybraných zařízení využívajících energii z obnovitelných zdrojů energie v souladu se směrnicí 2009/28/ES¹⁴¹.

Novela byla vyhlášena ve Sbírce zákonů dne 2. října 2013, čímž nabyla účinnosti s výjimkou ustanovení uvedených v článku V.

5.1.2 Shrnutí

Přijetí směrnice 2009/28/ES rozšiřující úpravu využívání obnovitelných zdrojů energie a zapracovávající zkušenosti s aplikací předcházející směrnice 2001/77/ES vedlo i Českou republiku k přehodnocení stávající úpravy podpory využívání obnovitelných zdrojů. Výsledkem tohoto přehodnocení se stal nový zákon o podporovaných zdrojích energie implementující směrnici 2009/28/ES a sjednocující roztržštěnou úpravu podpor životnímu prostředí méně škodlivé výroby elektřiny.

Společně s novým zákonem byl vypracován v souladu se směrnicí 2009/28/ES návrh Národního akčního plánu České republiky pro energii z obnovitelných zdrojů, z něhož již na první pohled plynula neochota rozvíjet obnovitelné zdroje energie nějakým podstatnějším způsobem. Národní akční plán se tak omezil na podporu pouze některých obnovitelných zdrojů energie a to pouze do té míry, aby bylo zajištěno splnění závazného cíle v podobě 13 % podílu elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů

¹³⁸ Viz čl I bod 8 a 9 zákona č. 310/2013 Sb.

¹³⁹ Viz čl V tamtéž.

¹⁴⁰ Viz čl I bod 12 tamtéž.

¹⁴¹ Viz čl III zákona č. 310/2013 Sb.

energie na hrubé domácí spotřebě. Bylo tak zjevné, že obnovitelné zdroje nejsou již nadále v České republice vítány, což se potvrdilo přijetím první novely zákona o POZE, která podporu výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů od 1. ledna 2014 ruší. S ohledem na takto závažné omezení podpory obnovitelných zdrojů energie se další změny představené zákonem o POZE jako téměř bezvýznamné.

6. Právní úprava podpory využití OZE ve Švýcarsku

Švýcarská konfederace se k ochraně životního prostředí a udržitelnému rozvoji staví podobně pozitivně jako Evropská unie. Mezi opatření sloužící k ochraně životního prostředí a hlavně ochrany klimatu patří i využívání obnovitelných zdrojů energie na úkor těch neobnovitelných. Švýcarsko patří stejně, jako státy Evropské unie mezi strany Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu a zavázalo se tedy ke snižování emisí skleníkových plynů.

Podpora využívání obnovitelných zdrojů energie ve Švýcarsku nevychází z unijních předpisů, ale je výsledkem vlastní vnitrostátní shody na podpoře těchto zdrojů. Využívá však instrumentů běžně používaných i v členských zemích Evropské unie. Základním aktuálním koncepčním nástrojem švýcarské vlády je „Strategie trvale udržitelného rozvoje 2012-2015“¹⁴², navazujícím na předchozí strategie. Tato strategie řadí navýšení využívání obnovitelných zdrojů energie mezi jeden hlavních budoucích cílů, přičemž v roce 2020 by měl podíl obnovitelných zdrojů energie na hrubé domácí spotřebě činit 50 %¹⁴³. V roce 2010 činil tento podíl 20 %, což odpovídá celkovému cíli Evropské unie v roce 2020. Švýcarský cíl pro rok 2020 je v rámci Evropské unie srovnatelný pouze se závazným cílem Švédska na podíl obnovitelných zdrojů energie na hrubé spotřebě energie ve výši 49 %¹⁴⁴. Švédsko však počítá pouze s nárůstem podílu o 10 %, zatímco Švýcarsko si stanovilo zvýšit tento podíl o 30 % oproti stavu v roce 2010.

V roce 2010 byly švýcarské primární potřeby energie tvořeny ze 44,8 % ropou, 23,1 % jadernými palivy, 11,3 % vodou, 10,6 % zemním plynem a 10,2 % ostatními zdroji. Podíl zařízení využívajících sluneční záření, vítr, bioplyn, biopaliva a geotermální energii tvořily pouze 1,4 %.

¹⁴²Německy „*Strategie Nachhaltige Entwicklung 2012-2015*“.

Dostupná z: <http://www.are.admin.ch/themen/nachhaltig/00262/00528/index.html?lang=de>

¹⁴³ V roce 2030 by měl podíl obnovitelných zdrojů energie na hrubé domácí spotřebě činit 77 %.

¹⁴⁴ Viz Příloha č. 3.

Právní základ pro podporu obnovitelných zdrojů energie tvoří Spolková ústava¹⁴⁵ ve svém článku 89 týkající se energetické politiky. Pravomoc pro tvorbu principů využívání obnovitelných zdrojů energie je tímto článkem svěřena Spolku¹⁴⁶. Článek 89 se projevil do švýcarského energetického zákona¹⁴⁷ a patří mezi cíle tohoto zákona¹⁴⁸.

Dne 1. ledna 2009 vstoupila ve Švýcarsku v účinnost novela energetického zákona, kterou byla uvedena podpora obnovitelných zdrojů energie na spolkové úrovni¹⁴⁹. Švýcarsko zvolilo systém podpory výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů ne nepodobný tomu českému, který spočívá v povinnosti provozovatelů distribučních soustav vykupovat elektřinu vyrobenou z obnovitelných zdrojů energie v nových výrobnách¹⁵⁰. Výkup elektřiny z obnovitelných zdrojů energie neprobíhá za tržní ceny, ale ceny vyšší, které berou v potaz nižší konkurenceschopnost obnovitelných zdrojů energie vůči konvenčním zdrojům. Tržní cena elektřiny je navýšena o částku kryjící zvýšené náklady na pořízení výrobní elektřiny z obnovitelných zdrojů, přičemž je diferenciována dle roku uvedení do provozu a typu výrobní. Podpora je stanovena tak, aby odpovídala nákladům na pořízení zdrojů elektřiny využívání v předemtné době nejučinnější technologii¹⁵¹. Zde se nachází první z odlišností oproti české právní úpravě, která stanovuje výši podpory s ohledem na patnáctiletou dobu návratnosti při průměrných technologických a ekonomických parametrech výroben elektřiny¹⁵². Pro vznik nároku na podporu se však v České republice vyžaduje u některých typů výroben určitá hodnota minimální účinnosti využití obnovitelného zdroje při jeho přeměně na energii¹⁵³. Švýcarský systém není pro investory tak svazující, ale přesto je motivující k využití nejlepších technologií. Výše podpory ve Švýcarsku je stanovována za účelem

¹⁴⁵ Německy „*Bundesverfassung der Schweizerischen Eidgenossenschaft*“. Dostupné z <http://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/19995395/201303030000/101.pdf>.

¹⁴⁶ Spolková ústava rozlišuje při rozdělení pravomocí mezi Spolek a kantóny jakožto spolkovými státy. Suverenita kantonů a výkon jejich práv mohou být omezeny pouze Spolkovou ústavou.

¹⁴⁷ Německy „*Energiegesetz*“ (dále jen „**EnG**“) vom 26. Juni 1998. Dostupný z <http://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/19983485/201207010000/730.0.pdf>.

¹⁴⁸ Viz § 1 odst. 2 písm. c) EnG, § 3 odst. 1 písm. b) EnG a § 5 odst. 3 EnG

¹⁴⁹ Podávat žádosti o podporu bylo možné již od 1. května 2008.

¹⁵⁰ Viz § 7a odst. 1 EnG. Nárok na podporu mají výrobci elektřiny za využití slunečního záření, geotermální energie, větru, vody (do 10 MW instalovaného výkonu), biomasy a odpadů z biomasy.

¹⁵¹ Viz § 7a odst. 2 tamtéž.

¹⁵² Srovnej KLOZ, Martin, Jan MOTLÍK, Petr PETRŽÍLEK a Martin TUŽINSKÝ. *Využívání obnovitelných zdrojů energie: právní předpisy s komentářem*. Praha: Linde, 2007, s. 102.

¹⁵³ Viz vyhláška č. 441/2012 Sb., o stanovení minimální účinnosti užití energie při výrobě elektřiny a tepelné energie.

dosažení návratnosti investice takovým způsobem, aby byla zajištěna v určité délce stanovené prováděcím právním předpisem.¹⁵⁴ Tato délka činí s rozdílně podle jednotlivých typů výroben 20 – 25 let.¹⁵⁵ Za nové výrobní jsou považovány zdroje energie uvedené do provozu, podstatně rozšířené nebo rekonstruované po 1. lednu 2006¹⁵⁶. Oproti České republice, kde o snížení výkupních cen rozhoduje Energetický regulační úřad, klesají ve Švýcarsku výkupní ceny pro nové výrobní automaticky každý rok v závislosti na typu výrobní o částku stanovenou prováděcím právním předpisem¹⁵⁷.

Poplatníkem příspěvku na obnovitelné zdroje je provozovatel přenosové soustavy¹⁵⁸, který však má právo převést tuto povinnost na distribuční společnosti, které tuto povinnost mohou převést na konečné spotřebitele, což se také děje¹⁵⁹. Výše tohoto příspěvku je stanovována vládou a nesmí přesáhnout 0,9 rapp/ kWh¹⁶⁰. Objem žádostí o prostředky na podporu využití obnovitelných zdrojů energie podaných od 1. května 2008 do 31. ledna 2009 naplnil subvenční možnosti programu výkupních cen a další zájemci začali být zapisováni pouze na čekací listinu¹⁶¹. Maximální výše dosáhl příspěvek konečných spotřebitelů na obnovitelné zdroje energie v červenci 2011¹⁶². Na konci roku 2012 činil počet žádostí o výkupní cenu 24 616¹⁶³. Švýcarská vláda i nadále počítá s dalším rozvojem obnovitelných zdrojů energie neboť 1. ledna 2014 vstoupí v účinnost novela energetické vyhlášky umožňující snižující délku podpory u

¹⁵⁴ Německy „*kostendeckende Einspeisevergütung*“. Prováděcím předpisem k EnG je energetická vyhláška, německy „*Energieverordnung*“ (dále jen „**EnV**“). Dostupné z <http://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/20042411/201207010000/734.7.pdf>.

¹⁵⁵ Viz přílohy 1.1 – 1.5 EnV.

¹⁵⁶ Viz § 7a odst. 1 EnG.

¹⁵⁷ Viz přílohy 1.1 – 1.5 EnV.

¹⁵⁸ Provozovatelem švýcarské přenosové soustavy je swissgrid.

Blíže viz: <http://www.swissgrid.ch/swissgrid/de/home.html>.

¹⁵⁹ Viz § 15b odst. 2 EnG.

¹⁶⁰ Viz § 15b odst. 4 tamtéž.

¹⁶¹ Blíže viz tisková zpráva švýcarského spolkového úřadu pro energii dostupná z <http://www.bfe.admin.ch/energie/00588/00589/00644/?lang=de&msg-id=25142>.

¹⁶² Blíže viz informace swissgridu k čekací listině dostupné z http://www.swissgrid.ch/swissgrid/de/home/experts/topics/renewable_energies/crf/registration_to_implementation/waiting_list.html.

¹⁶³ Blíže viz zpráva o činnosti nadace „*Stiftung Kostendeckende Einspeisevergütung*“ zřízené swissgridem za účelem správy podpory obnovitelných zdrojů energie, dostupná z http://www.stiftung-kev.ch/fileadmin/media/kev/kev_download/de/D130712_Geschaeftsbericht_2012.pdf.

fotovoltaických elektráren z 25 let na 20 let¹⁶⁴ a Parlament projednává zvýšení příspěvku na obnovitelné zdroje energie až na 1,5 rapp/kWh.

Vedle systému podpory výkupních ceny jsou provozovatelé distribučních soustav povinni v případě, že výrobce nemá nárok na výkupní cenu nebo nejsou k dispozici dostatečné prostředky pro podporu, vykupovat elektřinu z obnovitelných zdrojů energie za tržní cenu¹⁶⁵. Případně lze využití obnovitelných zdrojů energie podpořit uzavřením smluv mezi výrobcí zelené elektřiny a distribučními společnostmi¹⁶⁶. V případě, že by tyto subvenční systémy nebyly k dosažení cílů Švýcarska postačující, může vláda¹⁶⁷ rozhodnout o zapojení dalšího subvenčního systému formou zelených certifikátů. Nejdříve tak může učinit v roce 2016¹⁶⁸.

¹⁶⁴ Blíže viz tisková zpráva švýcarské vlády ke změnám podpory dostupná z <http://www.news.admin.ch/dokumentation/00002/00015/index.html?lang=de&msg-id=50669>

¹⁶⁵ Viz § 7 EnG

¹⁶⁶ Viz § 7b tamtéž

¹⁶⁷ Německy „*Bundesrat*“

¹⁶⁸ Viz § 7b odst. 4 EnG

7. Závěr

Závazky vyplývající z mezinárodního a na to navazujícího unijního práva přiměly i Českou republiku se podrobněji zabývat ochranou klimatu za využití různých prostředků. Snížení emisí skleníkových plynů podporují opatření omezující zdroje energie, které skleníkové plyny emitují, a podporující zdroje energie, které skleníkové plyny neprodukují. Takovými zdroji jsou zejména alternativní zdroje energie, v užším slova smyslu zdroje obnovitelné.

Česká právní úprava podporující využití obnovitelných zdrojů energie, tvořících jeden z prostředků boje s negativními změnami klimatu pozitivně ovlivnitelnými člověkem, přímo vychází ze sekundárních právních předpisů Evropské unie sestávajících se zejména ze směrnic Evropského parlamentu a Rady. Za hlavní systém podpory obnovitelných zdrojů energie byl zvolen systém výkupních cen včetně jeho modifikace ve formě příplatku k tržní ceně označovaného jako zelený bonus, vše doplněné o investiční pobídky a programy a daňové úlevy.

Zákon o podpoře využívání OZE způsobil zvýšený zájem investorů o obor obnovitelných zdrojů energie, jak jím bylo zamýšleno. Oproti prvotním předpokladům a na základě nedostatečně rychlého zásahu státu zejména na straně vlády se předmětem značného rozvoje staly výroby elektřiny využívající sluneční záření. Výrazné snížení vstupních nákladů na pořízení solární elektrárny koncem prvního desetiletí 21. století způsobené velkým celosvětovým zájmem o solární panely, které jsou současně nejdražší položkou solární elektrárny, zastihlo Energetický regulační úřad bez možnosti včas a adekvátně reagovat vzhledem k nastaveným zákonným limitům umožňujícím snížit výkupní ceny pouze o 5 % ročně oproti výši výkupních cen za předcházející rok. Novelizace zákona o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie Parlamentem České republiky umožňujícím Energetickému regulačnímu úřadu snížit výkupní ceny o více než 5 % ročně a omezujícím podporu velkých solárních elektráren s instalovaným výkonem nad 30 kWp proběhla až ve chvíli, kdy velké množství investorů solární elektrárny o značném celkovém instalovaném výkonu dostavělo či se nacházelo těsně před dostavením.

Konečnými plátcí podpory výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie jsou koneční spotřebitelé, jelikož příspěvek na obnovitelné zdroje energie tvoří regulovanou

část konečně ceny elektřiny. Markantní zvýšení poplatku hrozilo snížením konkurenceschopnosti českého průmyslu¹⁶⁹ a výrazným zatížením domácností, což se vláda České republiky rozhodla korigovat dalšími opatřeními. Lze jmenovat dvě hlavní opatření, kdy první spočívalo v poskytnutí prostředků státního rozpočtu na krytí části nákladů na podporu obnovitelných zdrojů energie a druhé zavedlo pro výroby elektřiny s instalovaným výkonem nad 30 kWp uvedených do provozu v letech 2009 a 2010¹⁷⁰ odvod z podpory v takové výši, aby došlo ke korekci doby návratnosti investice z v té době méně než 10 let zpět na 15 let garantovaných zákonem a dopad na konečné spotřebitele nebyl tak velký. Tento odvod, též označovaný jako solární daň, vyvolal mezi majiteli dotčených solárních elektráren negativní reakci, jejímž vnitrostátním vyvrcholením do dnešní doby zůstal nálezn Ústavního soudu, který ustanovení zákona týkající se solárního odvodu nezrušil a potvrdil, že dopady daně je nutné řešit případ od případu a že solární odvod sám o sobě protiústavním není. Zahraničním investorům stále zbývá možnost při splnění předpokladů využít institutu mezinárodní arbitráže a žalovat tak Českou republiku za zmaření investic, o čemž někteří investoři více než vážně uvažují.

Úprava podpory obnovitelných zdrojů energie na úrovni Evropské unie se dostala vzhledem ke zkušenostem v aplikaci první směrnice do situace, která si vyžádala přijetí nové směrnice dále upravující využití obnovitelných zdrojů energie. Česká republika na novou směrnici reagovala i s přihlédnutím k dosavadním problémům při podpoře využívání obnovitelných přijetím nového zákona o podporovaných zdrojích energie implementujícím novou směrnici a konsolidujícím dostupné zkušenosti s obnovitelnými a dalšími ekologickými zdroji energie souvisejícími.

Zákon o podporovaných zdrojích energie společně s dalšími státními opatřeními a vyjádřeními zcela reflektují spíše negativní přístup státní moci k obnovitelným zdrojům energie což je zřetelné i na připravované aktualizaci Státní energetické koncepce, kde hlavní roli hraje jaderná energetika a její rozvoj. Tento trend je velice překvapivý a

¹⁶⁹ SVĚTLÍK, Jan: *Ohrožení konkurenceschopnosti českého průmyslu* In LOUŽEK, Marek a Martin KOCOUREK. *Fotovoltaika a růst cen elektřiny: sborník textů*. Vyd. 1. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2010, s. 24.

¹⁷⁰ V letech 2009 a 2010 byla podpora výroby elektřiny ze slunečního záření pro investory s ohledem na nízké vstupní náklady nejvýhodnější.

uvnitř Evropské unie i ojedinělý, jelikož většina vyspělých států včetně jeho obyvatelstva si je vědoma nutnosti v dnešní době životní prostředí chránit a nezůstává u pouhých prázdných proklamací ochrany životního prostředí a klimatu. Nedávno představené ukončení podpory výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů nelze s ohledem na ochranu životního prostředí označit jinak než jako nešťastné.

Obzvlášť zřetelný rozdíl v přístupu k podpoře obnovitelných zdrojů energie je zřetelný při srovnání České republiky a Švýcarska, které taktéž zvolilo systém podpory obnovitelných zdrojů energie formou výkupních cen. Švýcarský přístup je více než pozitivní, což je zřejmé při porovnání cílů Švýcarska s celou Evropou, kde pouze Švédsko je schopné Švýcarsku konkurovat. Solární boom Švýcarsko přímo nezasáhl, jelikož včas snížilo výkupní ceny a také díky pevné vázanosti výše příplatku na obnovitelné zdroje energie konečnými spotřebiteli. Výší příplatku tak prakticky stanovuje objem prostředků použitelných na podporu obnovitelných zdrojů energie a nehrozí jeho zvyšování bez vůle švýcarské vlády.¹⁷¹

Závěrem lze pouze vyjádřit naději, že současný k obnovitelným zdrojům negativní přístup je pouze dočasný a Českou republiku čeká i v budoucnu podpora využití obnovitelných a dalších ekologických zdrojů energie jak tomu je například ve Švýcarsku, jež unijními směrnici není vázáno, a přesto si vytvořilo jeden z nejoptimističtějších cílů v rámci celé Evropy. Obnovitelné zdroje si bez pochyb zaslouží svůj podíl v energetickém mixu České republiky.

¹⁷¹ Česká republika určila maximální možnou výši příplatku na OZE až zákonem č. 310/2013 Sb., novelizujícím zákon o POZE.

8. Seznam zkratk

COP	konference smluvních stran při UNFCCC
ČR	Česká republika
EnG	Energiegesetz, Švýcarsko
EnV	Energieverordnung, Švýcarsko
ERÚ	Energetický regulační úřad
EU	Evropská unie
Komise	Evropská komise
kW, MW	kilowatt, megawatt – jednotky výkonu
kWh	kilowatthodina – jednotka energie
kWp	jednotka špičkového výkonu fotovoltaické elektrárny (p = peak)
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
OSN	Organizace spojených národů
OTE	Operátor trhu s elektřinou
OZE	obnovitelné zdroje energie
POZE	podporované zdroje energie ve smyslu zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie
UNFCCC	Rámcová úmluva OSN o změně klimatu

9. Seznam použité literatury a zdrojů

9.1 Literatura

BENIDICKSON, Jamie. *Environmental law and sustainability after Rio*. Cheltenham, UK: Edward Elgar, c2011, xiii, 413 p. IUCN Academy of Environmental Law series. ISBN 978-085-7932-242.

BRADBROOK, Adrian J. *The law of energy for sustainable development*. 1. vyd. New York: Cambridge University Press, 2005, 618 s. ISBN 05-218-4525-4.

DAMOHORSKÝ, Milan, Jaroslav DROBNÍK, Martin SMOLEK, Michal SOBOTKA a Vojtěch STEJSKAL. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, xlvii, 629 s. Právnícké učebnice (C.H. Beck). ISBN 978-807-4003-387.

DANČÁK, Břetislav, Jan ZÁVĚŠICKÝ. *Energetická bezpečnost a zájmy České republiky*. 1. vyd. Brno: Mezinárodní politologický ústav, 2007, 85 s. Výzkum, 3. ISBN 978-802-1044-401.

Editor BURKET Daneš, Marek LOUŽEK. *Jaderná energie: útlum nebo rozvoj? : sborník textů*. Vyd. 1. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2007, 122 s. ISBN 978-159-9411-774.

Editors FOUQUET Dörte, Christopher JONES. *EU energy law. Vol. III, Renewable energy in the member states of the EU*. Leuven, Belgium, 2010., 2 sv., nepravidelné stránkování. ISBN 978-907-7644-126.

BINHACK, Petr, Lukáš TICHÝ, editoři. *Energetická bezpečnost ČR a budoucnost energetické politiky EU*. Ústav mezinárodních vztahů, 2011, 166 s. ISBN 978-80-87558-02-7.

FÍRT, Josef. *Štědrá podpora obnovitelných zdrojů energie byla zničující*. In: LOUŽEK, Marek a Martin KOCOUREK. *Fotovoltaika a růst cen elektřiny: sborník textů*. Vyd. 1. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2010, 139 s. ISBN 978-808-6547-978.

FLÁŠAR, Petr. Elektroenergetika a její právní rámec v České republice. In *Trh s elektřinou: úvod do liberalizované energetiky*. BENČEK, K. a kol. Praha: Asociace energetických manažerů (AEM), 2011, 422 s.

GRIFFEL, Alain. *Die Grundprinzipien des schweizerischen Umweltrechts*. Zürich: Schulthess, 2001, xliv, 412 s. ISBN 37-255-4231-7.

HUNTER, David, James SALZMAN, Durwood ZAELKE. *International environmental law and policy*. 3rd ed. New York: Foundation Press, 2007, liii, 1613 s. ISBN 978-159-9411-774.

JANKŮ, Martin a Jana MIKUŠOVÁ. *Veřejné podpory v soutěžním právu EU*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012, xv, 275 s. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-807-4004-308.

JOHNSTON, Angus Charles a Guy BLOCK. *EU energy law*. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press, 2012, xxxix, 425 p. ISBN 01-996-6524-9.

KANTA, Jan. *Podpora obnovitelných zdrojů energie*. In *Trh s elektřinou: úvod do liberalizované energetiky*. BENČEK, K. a kol. Praha: Asociace energetických manažerů (AEM), 2011, 422 s.

KLOZ, Martin, Jan MOTLÍK, Petr PETRŽÍLEK a Martin TUŽINSKÝ. *Využívání obnovitelných zdrojů energie: právní předpisy s komentářem*. Praha: Linde, 2007, 511 s. ISBN 978-807-2016-709.

KOCOUREK, Martin. *Vláda zakročila proti solárnímu šílenství*. In: LOUŽEK, Marek a Martin KOCOUREK. *Fotovoltaika a růst cen elektřiny: sborník textů*. Vyd. 1. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2010, 139 s. ISBN 978-808-6547-978.

MOLDAN, Bedřich. *Světový summit o udržitelném rozvoji: Johannesburg 2002*. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2003. 168 s. ISBN 80-721-2234-7.

MUSIL, Petr. *Globální energetický problém a hospodářská politika: se zaměřením na obnovitelné zdroje*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, xiii, 204 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-807-4001-123.

PETRŽÍLEK, Petr. *Legislativa udržitelného rozvoje a nové podnikatelské příležitosti: se zaměřením na obnovitelné zdroje*. 1. vyd. Praha: LexisNexis, 2007, 230 s. EKO. ISBN 978-808-6920-207.

QUASCHNING, Volker. *Obnovitelné zdroje energií*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 296 s. Stavitel. ISBN 978-80-247-3250-3.

SRDEČNÝ, Karel. *Obnovitelné zdroje energie*. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2009, 31 s.

SVĚTLÍK, Jan: *Ohrožení konkurenceschopnosti českého průmyslu* In LOUŽEK, Marek a Martin KOCOUREK. *Fotovoltaika a růst cen elektřiny: sborník textů*. Vyd. 1. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2010, 139 s. ISBN 978-808-6547-978.

9.2 Články

BUTLER, Lucy, Karsten NEUHOFF, *Comparison of feed-in tariff, quota and auction mechanisms to support wind power development*, Renewable Energy, Volume 33, Issue 8, srpen 2008, s. 1854-1867. Dostupné z

<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0960148107003242>.

HETTICH, P., & WALTHER, S. *Rechtsfragen um die kostendeckende Einspeisevergütung (KEV) für Elektrizität aus erneuerbaren Energien*. Schweizerisches Zentralblatt für Staats- und Verwaltungsrecht (ZBl), 112(3), 2011, s. 143-171.

HOLÍK, Martin. *Právní úprava podpory výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a její vývoj*. Časopis pro právní vědu a praxi. 2013, roč. 21, č. 1, s. 64 – 75.

LICHNOVSKÝ, Ondřej, Roman ONDRÝSEK, Jan BEDNÁŘ. *Ústavní aspekty odvodů ze solární elektřiny*, Právní rozhledy 5/2011, s. 163.

MENANTEAU, Philippe, Dominique FINON, Marie-Laure LAMY, *Prices versus quantities: choosing policies for promoting the development of renewable energy*, Energy Policy, Volume 31, Issue 8, červen 2003, s. 799-812. Dostupné z <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0301421502001337>.

MEYER, Niels I, *European schemes for promoting renewables in liberalised markets*, Energy Policy, Volume 31, Issue 7, červen 2003, s. 665-676. Dostupné z <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0301421502001519>.

NIELSEN, Lene, Tim JEPPESEN, *Tradable Green Certificates in selected European countries—overview and assessment*, Energy Policy, Volume 31, Issue 1, leden 2003, s. 3-14. Dostupné z <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S030142150200112X>.

O návrhu zákona o podporovaných zdrojích energie, Právní rozhledy 2/2012, s. II.

Právní regulace solárního boomu, Právní rozhledy 22/2010, s. II.

RINGEL, Marc, *Fostering the use of renewable energies in the European Union: the race between feed-in tariffs and green certificates*, Renewable Energy, Volume 31, Issue 1, leden 2006, s. 1-17. Dostupné z

<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0960148105000789>.

9.3 Internetové prameny

BECHNÍK, B. *Výhrady asociací OZE k vládnímu návrhu zákona o podporovaných zdrojích tzv. velké nověle zákona o podpoře obnovitelných zdrojů*. TZB-info [online]. 2011-09-08 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z <http://oze.tzb-info.cz/7795-vyhrady-asociaci-oze-k-vladnimu-navrhu-zakona-o-podporovanych-zdrojich>.

Obnovitelné zdroje energie a možnosti jejich uplatnění v ČR. ČEZ, a.s. [online]. 2003 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z:

http://www2.zf.jcu.cz/~moudry/databaze/pdf/Obnovitelne_zdroje_v_CR.pdf

ENERGETICKÝ REGULAČNÍ ÚŘAD. *Roční zpráva o provozu ES ČR za rok 2010*. [online]. 2010 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z:

http://www.eru.cz/user_data/files/statistika_elektro/rocnizprava2010/pdf/energie.pdf.

GEBAUER, Pavel. *Nový zákon POZE. Aktualizace NAP*. MPO. [prezentace]. 2011. Dostupné z <http://www.bids.cz/files/20111026-1207-P.Gebauer,%20MPO.pdf>

GEBAUER, Pavel. *Zákon o podpoře využívání obnovitelných zdrojů: Změny ještě nekončí*. BIOM.cz [online]. 2011-01-10. Dostupné z <http://biom.cz/cz/odborne-clanky/zakon-o-podpore-vyuzivani-obnovitelnych-zdroju-zmeny-jeste-nekonci>.

Kombinovaná výroba elektřiny a tepla (KVET) - proč je výhodná. [online]. [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://www.kombinovana-vyroba.cz/?id=0505#>.

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Rámcová úmluva OSN o změně klimatu* [online]. 2012 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z:

http://www.mzp.cz/cz/ramcova_umluva_osn_zmena_klimatu.

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Kjótský protokol* [online]. 2012 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/kjotsky_protokol.

O kogeneraci. [online]. [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://www.cogen.cz/o-kogeneraci.html>.

Platforma pro OZE, *Čtrnáct důvodů, proč je nutné zamítnout návrh zákona o podporovaných zdrojích energie (sněmovní tisk 369)*, [online]. 2011-06-13 [cit. 2013-10-25] Dostupné z <http://www.platforma-oze.cz/media/74.pdf>.

WILLIAMS, A. *The Differences Between Alternative Energy, Renewable Energy, And Clean Energy*. In *SubmitYourArticle.com* [online]. 2009-03-05 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z <http://articles.submityourarticle.com/the-differences-between-alternative-energy-renewable-energy-and-clean-energy-53198>.

9.4 Další prameny

Důvodová zpráva k zákonu o podpoře využívání obnovitelných zdrojů. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. 2005. [citováno dne 2013-10-25]. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=529&CT1=0>.

Důvodová zpráva zákona o podporovaných zdrojích energie. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. 2012 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=369&CT1=0>.

Důvodová zpráva k novele zákona o podporovaných zdrojích energie. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. 2013 [cit. 2013-10-25]. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=1121&ct1=0>.

Národní akční plán České republiky pro energii z obnovitelných zdrojů [online]. 2012. [cit. 2013-10-25]. Dostupné z http://www.tzb-info.cz/download.py?file=docu/predpisy/download/NAP_2012.pdf.

Návrh Aktualizace Státní energetické koncepce. [online]. 2010. [citováno dne 2013-10-25]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument5903.html>.

Státní energetická koncepce schválená usnesením vlády České republiky č. 211 ze dne 10.3.2004. [online]. 2004. [citováno dne 2013-10-25]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument5903.html>.

Příloha č. 1

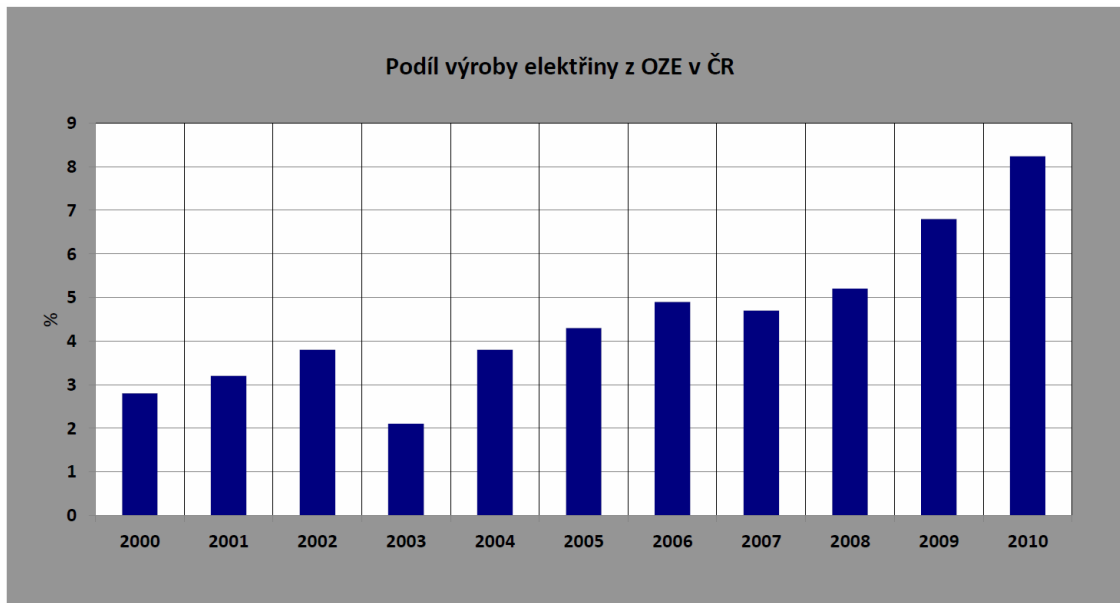
Referenční hodnoty pro státní směrné cíle členských států pro podíl elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů energie na hrubé spotřebě elektřiny do roku 2010

	OZE-E TWh 1997 (**)	OZE-E % 1997 (***)	OZE-E % 2010 (***)
Belgie	0,86	1,1	6,0
Bulharsko	1,7	6	11 ⁽⁷⁾
Česká republika	2,36	3,8	8 (****)
Dánsko	3,21	8,7	29,0
Německo	24,91	4,5	12,5
Estonsko	0,02	0,2	5,1
Řecko	3,94	8,6	20,1
Španělsko	37,15	19,9	29,4
Francie	66,00	15,0	21,0
Irsko	0,84	3,6	13,2
Itálie	46,46	16,0	25,0 (****)
Kypr	0,002	0,05	6
Lotyšsko	2,76	42,4	49,3
Litva	0,33	3,3	7
Lucembursko	0,14	2,1	5,7 ⁽²⁾
Maďarsko	0,22	0,7	3,6
Malta	0	0	5
Nizozemsko	3,45	3,5	9,0
Rakousko	39,05	70,0	78,1 ⁽³⁾
Polsko	2,35	1,6	7,5
Portugalsko	14,30	38,5	39,0 ⁽⁴⁾
Rumunsko	14,9	28	33
Slovinsko	3,66	29,9	33,6
Slovensko	5,09	17,9	31

Zdroj: Příloha směrnice 2001/77/ES

Příloha č. 2

Celkové národní cíle určující podíl energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie v roce 2020

Poznámka: Do podílu výroby elektřiny z OZE není započítán biologicky rozložitelný komunální odpad a kaly

Zdroj: Roční zpráva o provozu ES ČR za rok 2010

Příloha č. 3

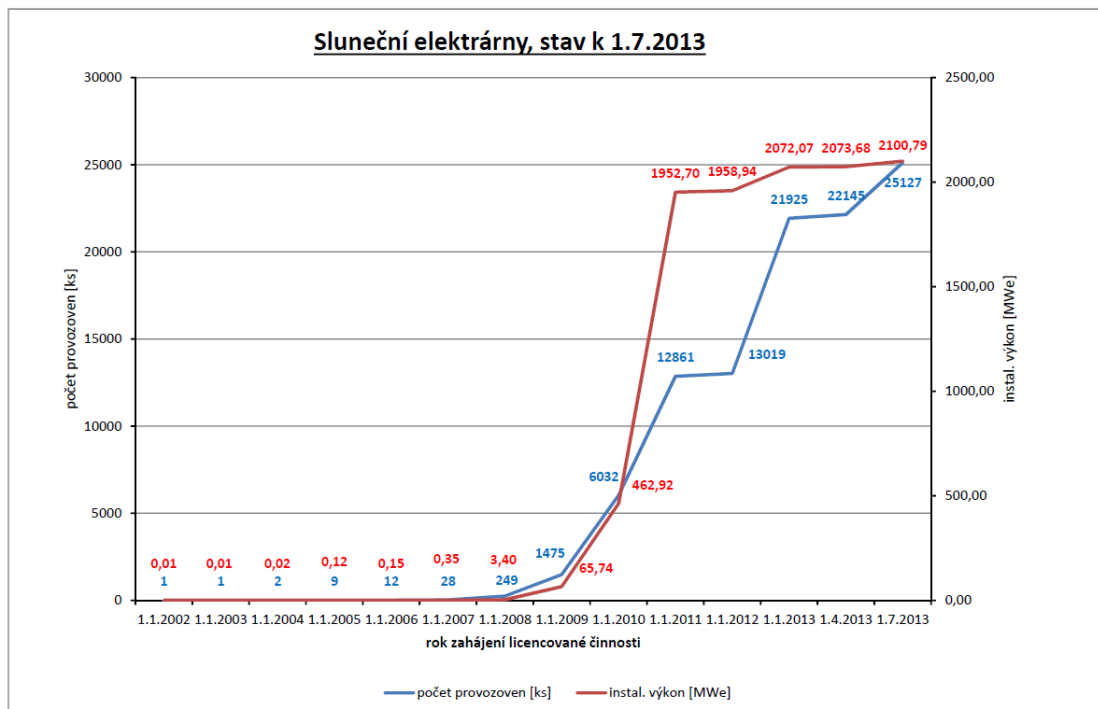
Celkové národní cíle určující podíl energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie v roce 2020

	Podíl energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie v roce 2005 (S_{2005})	Cílová hodnota podílu energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie v roce 2020 (S_{2020})
Belgie	2,2 %	13 %
Bulharsko	9,4 %	16 %
Česká republika	6,1 %	13 %
Dánsko	17,0 %	30 %
Německo	5,8 %	18 %
Estonsko	18,0 %	25 %
Irsko	3,1 %	16 %
Řecko	6,9 %	18 %
Španělsko	8,7 %	20 %
Francie	10,3 %	23 %
Itálie	5,2 %	17 %
Kypr	2,9 %	13 %
Lotyšsko	32,6 %	40 %
Litva	15,0 %	23 %
Lucembursko	0,9 %	11 %
Maďarsko	4,3 %	13 %
Malta	0,0 %	10 %
Nizozemsko	2,4 %	14 %
Rakousko	23,3 %	34 %
Polsko	7,2 %	15 %
Portugalsko	20,5 %	31 %
Rumunsko	17,8 %	24 %
Slovinsko	16,0 %	25 %
Slovenská republika	6,7 %	14 %
Finsko	28,5 %	38 %
Švédsko	39,8 %	49 %
Spojené království	1,3 %	15 %

Zdroj: Příloha I směrnice 2009/28/ES

Příloha č. 4

Sluneční elektrárny – počet výroben a instalovaný výkon

Zdroj: Energetický regulační úřad

Příloha č. 5

Výkupní ceny a roční zelené bonusy na elektřinu pro výrobu elektřiny využitím slunečního záření

ř./sl.	Druh podporovaného zdroje (výroby)	Datum uvedení výroby do provozu		Instalovaný výkon výroby [kW]		Jednotarifní pásmo provozování	
		od (včetně)	do (včetně)	od	do (včetně)	Výkupní ceny [Kč/MWh]	Zelené bonusy [Kč/MWh]
	a	b	c	d	e	i	k
500	Výroba elektřiny využitím slunečního záření	-	31.12.2005	-	-	7 273	6 343
501		1.1.2006	31.12.2007	-	-	15 260	14 330
502		1.1.2008	31.12.2008	-	-	14 882	13 952
503		1.1.2009	31.12.2009	0	30	13 964	13 414
504		1.1.2009	31.12.2009	30	-	13 862	12 932
505		1.1.2010	31.12.2010	0	30	13 005	12 455
506		1.1.2010	31.12.2010	30	-	12 903	11 973
507		1.1.2011	31.12.2011	0	30	7 803	7 253
508		1.1.2011	31.12.2011	30	100	6 141	5 211
509		1.1.2011	31.12.2011	100	-	5 723	4 793
510		1.1.2012	31.12.2012	0	30	6 284	5 734
511		1.1.2013	30.6.2013	0	5	3 410	2 860
512		1.1.2013	30.6.2013	5	30	2 830	2 280
513		1.7.2013	31.12.2013	0	5	2 990	2 440
514	1.7.2013	31.12.2013	5	30	2 430	1 880	

Zdroj: Cenové rozhodnutí ERÚ č. 4/2012

Příloha č. 6

Informace Energetického regulačního úřadu o dosahovaných dobách návratnosti investic pro jednotlivé druhy obnovitelných zdrojů

Druh obnovitelného zdroje	Kategorie	Prostá doba návratnosti T_s [rok]
Výroba elektřiny využívající vodní energii	do 10 MW včetně	16
Výroba elektřiny využívající energii ze spalování biomasy	O1	8
	O2	7
	O3	6
Výroba elektřiny využívající energii ze spalování skládkového a kalového plynu z ČOV		7
Výroba elektřiny využívající energii ze spalování bioplynu v bioplynových stanicích	do 550 kW včetně (AF1 / AF2)	11 / 15
	nad 550 kW (AF1 / AF2)	7 / 10
Výroba elektřiny využívající větrnou energii		14
Výroba elektřiny využívající energii slunečního záření	do 5 kWp včetně, 1. pololetí	8
	do 5 kWp včetně, 2. pololetí	7
	od 5 kWp do 30 kWp včetně, 1. pololetí	7
	od 5 kWp do 30 kWp včetně, 2. pololetí	6
Výroba elektřiny využívající geotermální energii		11
Výroba elektřiny využívající spalování biokapalin		-

Zdroj: Energetický regulační úřad, 6. listopadu 2012

Abstrakt

Cílem práce je analýza právní úpravy využívání alternativních zdrojů energie, které úzce souvisejí s ochranou životního prostředí a klimatu, a poskytnutí shrnutí a logického přehledu tohoto tématu. Skleníkový efekt je v dnešní době častým tématem debat mezinárodních společenství, která vyústila v rozhodnutí omezit emise skleníkových plynů vyšším využíváním obnovitelných zdrojů energie. Důvodem pro výběr tohoto tématu je můj dlouhodobý zájem o něj.

Práce se skládá ze sedmi kapitol, přičemž každá z nich se zabývá jiným aspektem podpory využití obnovitelných zdrojů energie. Kapitola první je úvodní a poskytuje obecný přehled obsahu práce. Druhá kapitola vysvětluje pojem alternativní zdroje energie a jejich vztah k obnovitelným zdrojům energie. Třetí kapitola se dělí na dvě významnější podkapitoly zabývající se mezinárodní a unijní ochranou klimatu a s tím souvisejícími předpisy. Historie české právní úpravy je blíže rozvedena ve čtvrté kapitole s důrazem na problémy této úpravy. Pátá kapitola se zabývá aktuální právní úpravou podpory využívání obnovitelných zdrojů energie zejména v podobě zákona o podporovaných zdrojích energie, jehož analýzu předkládá. Za účelem poskytnutí srovnání právních úprav využívání obnovitelných zdrojů energie analyzuje šestá kapitola systémy podpory obnovitelných zdrojů energie a související legislativu. Práce je uzavřena sedmou kapitolou, která poskytuje shrnutí nejdůležitějších témat v kontextu celého textu.

Závěry z analýzy tématu ukazují na snižující zájem české vlády podporovat obnovitelné zdroje energie, což je naprosto protikladným přístupem oproti zbylým státům Evropy včetně Švýcarska. Pro další rozvoj obnovitelných zdrojů energie je nutná změna přístupu České republiky k využívání obnovitelných zdrojů energie.

Abstract

Thesis title: Legal regulation of the use of alternative energy resources

The goal of the paper is to analyze the legal regulation of the use of alternative energy sources and to provide a summary and logical overview of this matter that is closely related to environment and climate protection. The greenhouse effect is frequent topic of current debates regarding the climate changes that lead the international communities to decision on limitation of greenhouse gases emissions by using among others renewable energy sources. The reason for my research is a long-term interest in renewable energy sources.

The thesis is composed of seven chapters, each of them dealing with different aspects of promotion of the use of alternative energy sources. Chapter One is introductory and provides the overview of the research topic. Chapter Two explains the term alternative energy sources and its relation to renewable energy sources. Chapter Three is divided into two subchapters dealing with international and European aspects of the climate protection and related law. History of the Czech legal regulation of promotion of renewable energy sources is provided in Chapter Four and the main issues are outlined. Chapter Five deals with current Czech legal regulation on promotion of renewable energy sources and provides analysis of the new law on promotion of renewable energy sources. To show different attitude towards promotion of the use of renewable energy sources Chapter Six explores the promotion system and legal regulation in Switzerland. The paper is concluded with final Chapter Seven summarizing the whole research.

The research shows decreasing interest of the Czech government to promote renewable sources what a complete opposite of whole Europe including Switzerland is. The change of opinion of Czech government is required for further development of renewable energy sources in Czech Republic.

Klíčová slova / key words

trvale udržitelný rozvoj / sustainable development

obnovitelné zdroje energie / renewable energy sources

energetické právo / energy law